

Kulturutskottets betänkande 2023/24:KrU9

Spelfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller regeringens förslag till ändring i spellagen med den ändringen att lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juni 2024. Utskottet föreslår vidare att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 23 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:53 Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar.

Fyra yrkanden i följdmotioner.

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut4

Redogörelse för ärendet7

 Ärendet och dess beredning.....7

 Propositionens huvudsakliga innehåll7

Utskottets överväganden.....8

 Regeringens lagförslag8

 Uppföljning av lagstiftning.....15

 Tillstånd och licenser för spel.....16

 Riskspelande.....17

 Lagring och delning av personuppgifter21

 Marknadsföring av spel22

 Konsumentskydd för vissa typer av dataspel.....23

 Spel på kredit.....25

 Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel.....27

 Lotterier för allmännyttiga ändamål29

 Reglering av politiska partiers lotterier31

 Vadhållning och matchfixning32

 Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi m.m.36

 Motioner som bereds förenklat.....38

Reservationer39

 1. Uppföljning av lagstiftning, punkt 2 (SD)39

 2. Uppföljning av lagstiftning, punkt 2 (C)39

 3. Tillstånd och licenser för spel, punkt 3 (SD)40

 4. Tillstånd och licenser för spel, punkt 3 (V, C, MP)41

 5. Riskspelande, punkt 4 (S)42

 6. Riskspelande, punkt 4 (SD)42

 7. Marknadsföring av spel, punkt 6 (S, MP).....43

 8. Marknadsföring av spel, punkt 6 (SD).....44

 9. Konsumentskydd för vissa typer av dataspel, punkt 7 (SD)46

 10. Konsumentskydd för vissa typer av dataspel, punkt 7 (MP)47

 11. Spel på kredit, punkt 8 (SD)47

 12. Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel, punkt 9 (C).....48

 13. Lotterier för allmännyttiga ändamål, punkt 10 (SD).....49

 14. Lotterier för allmännyttiga ändamål, punkt 10 (V, MP)50

 15. Lotterier för allmännyttiga ändamål, punkt 10 (C)51

 16. Reglering av politiska partiers lotterier, punkt 11 (S, V, MP)51

 17. Vadhållning och matchfixning, punkt 12 (V)52

 18. Vadhållning och matchfixning, punkt 12 (C)53

 19. Vadhållning och matchfixning, punkt 12 (MP)54

 20. Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi, punkt 13 (SD)55

 21. Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi, punkt 13 (C)56

 22. Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi, punkt 13 (MP).....57

 23. Prispengar i e-sport och förströelsespel, punkt 14 (C)58

Särskilt yttrande.....60

 Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (SD)60

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag61

 Propositionen61

Följdmotionerna	61
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	61
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	67
<i>Bilaga 3</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	70
<i>Bilaga 4</i>	
Civilutskottets yttrande 2023/24:CU3y	71

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i spellagen (2018:1138) med den ändringen att lagen ska träda i kraft den 1 juni 2024.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2023/24:53.

2. Uppföljning av lagstiftning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

3. Tillstånd och licenser för spel

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 4,

2023/24:1662 av Alexandra Völker (S),

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 23 och

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 3 (SD)

Reservation 4 (V, C, MP)

4. Riskspelande

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16,

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 28.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (SD)

5. Lagring och delning av personuppgifter

Riksdagen avslår motion

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 5.

6. Marknadsföring av spel

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 42 och 44.

Reservation 7 (S, MP)

Reservation 8 (SD)

7. Konsumentskydd för vissa typer av dataspel

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:236 av Fredrik Lindahl (SD),

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 7,

2023/24:784 av Per-Arne Håkansson (S) och

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 5.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (MP)

8. Spel på kredit

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 20 och

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 10.

Reservation 11 (SD)

9. Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 18 och

2023/24:2463 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9.

Reservation 12 (C)

10. Lotterier för allmännyttiga ändamål

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 8,

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 21 och 22,

2023/24:2803 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) och

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

Reservation 13 (SD)

Reservation 14 (V, MP)

Reservation 15 (C)

11. Reglering av politiska partiers lotterier

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 19,

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 43.

Reservation 16 (S, V, MP)

12. Vadhållning och matchfixning

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 1–5 och 7,

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 3,

2023/24:1876 av Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 13 och

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 24.

Reservation 17 (V)

Reservation 18 (C)

Reservation 19 (MP)

13. Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 3, 5, 14 och 15,

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1, 6 och 8,

2023/24:2067 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12 och

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkandena 5 och 8.

Reservation 20 (SD)

Reservation 21 (C)

Reservation 22 (MP)

14. Prispengar i e-sport och förströelsespel

Riksdagen avslår motion

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 4.

Reservation 23 (C)

15. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 16 april 2024

På kulturutskottets vägnar

Amanda Lind

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Amanda Lind (MP), Robert Hannah (L), Alexander Christiansson (SD), Lawen Redar (S), Kristina Axén Olin (M), Lars Mejern Larsson (S), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD), Ewa Pihl Krabbe (S), Peter Ollén (M), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Catarina Deremar (C), Carl Nordblom (M), Victoria Tiblom (SD), Johan Andersson (S) och Monica Haider (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utskottet behandlar i betänkandet regeringens proposition 2023/24:53 Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar, fyra yrkanden i följdmotioner samt ca 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24 om spelfrågor. Av dessa motionsyrkanden bereds fyra yrkanden i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen behandlat tidigare under valperioden.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. De motionsförslag som bereds förenklat redovisas i bilaga 3. Kulturutskottet har gett civilutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och eventuella följdmotioner i de delar som rör civilutskottets beredningsområde. Civilutskottets yttrande redovisas i bilaga 4.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Utskottet har fått information av Spelinspektionen samt av finansmarknadsminister Niklas Wykman. Utskottet har även besökt och fått information av Game Habitat och Dataspelscentrum i Malmö.

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår i propositionen åtgärder för att stärka konsumentskyddet på spelområdet. Det föreslås bl.a. att spellagens (2018:1138) bestämmelser om tillåten behandling av personuppgifter ska kompletteras med en bestämmelse om att det är tillåtet att behandla personuppgifter inom ramen för en licenshavares arbete med den s.k. omsorgsplikten, som syftar till att skydda spelarnas liv, hälsa och ekonomi samt indirekt även spelarnas anhöriga mot överdrivet spelande. Regeringen föreslår även att en licenshavare ska ges möjlighet att granska och analysera uppgifter om en spelares hälsa och ekonomi, för att kunna vidta spelansvarsåtgärder och motverka överdrivet spelande. Vidare föreslås att det ska införas ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel. Ett avtal som inte har ingåtts i enlighet med skriftlighetskravet kommer enligt förslaget att vara ogiltigt.

Regeringen föreslår också att sanktionsavgiften vid överträdelse av penningtvättslagen som görs av en tillhandahållare av spel ska justeras. Genom justeringen kommer sanktionsavgiften vid överträdelse av penningtvättslagen att kunna uppgå till samma högsta belopp som vid överträdelse av spellagen. Förslaget syftar till att bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2024.

Utskottets överväganden

Regeringens lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i spellagen med den ändringen att ikraftträdandet bestäms till den 1 juni 2024.

Propositionen

En rätt för licenshavare att behandla personuppgifter inom ramen för omsorgsplikten

I propositionen föreslår regeringen åtgärder för att stärka konsumentskyddet på spelområdet. Regeringen föreslår därför att spellagens (2018:1138) bestämmelser om tillåten behandling av personuppgifter ska kompletteras med en bestämmelse om att det är tillåtet att behandla personuppgifter inom ramen för en licenshavares arbete med omsorgsplikten, som syftar till att skydda spelare mot överdrivet spelande.

Omsorgsplikten är ett av de viktigaste verktygen för att minska skadeverkningarna från spel (prop. 2021/22:242 s. 53 och 54). Enligt 14 kap. 1 § spellagen ska en licenshavare säkerställa att sociala och hälsomässiga hänsyn iaktas i spelverksamheten för att skydda spelare mot överdrivet spelande, och hjälpa dem att minska sitt spelande när det finns anledning till det. I omsorgsplikten ingår att motverka överdrivet spelande genom att fortlöpande kontrollera spelbeteendet. Licenshavare måste också redovisa i en handlingsplan hur omsorgsplikten ska fullgöras. Regeringen har bemyndigat Spelinspektionen att meddela föreskrifter om handlingsplanen och vilka åtgärder licenshavaren behöver vidta för att uppfylla kraven i 14 kap. 1 § spellagen (21 kap. 13 § 1 spellagen och 16 kap. 10 § 2 och 4 spelförordningen [2018:1475]). Spelinspektionen har publicerat en vägledning om omsorgsplikten för att ge stöd till licenshavarna vid genomförandet av bestämmelsen.

Regeringen föreslår nu att en licenshavare ska ha rätt att behandla personuppgifter från de spelarprofiler som upprättas och varje spelares spelbeteende inom ramen för sitt arbete med att motverka överdrivet spelande. En licenshavare ska även få behandla sådana uppgifter om hälsa som spelaren själv lämnar till licenshavaren och uppgifter om spelarens ekonomi för att kunna vidta spelansvarsåtgärder och även i övrigt motverka överdrivet spelande.

En spellicenshavare är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som utförs för att fullgöra skyldigheterna enligt spellagen. En licenshavare får behandla personuppgifter bl.a. om det är nödvändigt för att

enligt spellagen och de föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen granska och analysera uppgifter från upprättade spelarprofiler och varje spelares spelbeteende för att kunna vidta spelansvarsåtgärder (17 kap. 2 § och 5 § 6 spellagen). Av förarbetena till spellagen framgår att en licenshavare inte får erbjuda spel till en spelare förrän en spelarprofil har upprättats. I spelarprofilen ska spelaren sätta gränser för sitt eget spelande vad gäller tid och pengar.

Den nuvarande möjligheten i spellagen att behandla personuppgifter är kopplad till licenshavares behov av att kunna vidta spelansvarsåtgärder (17 kap. 5 § 6 spellagen). I omsorgsplikten ingår dock också att motverka överdrivet spelande genom fortlöpande kontroll av spelbeteende. Licenshavare kan därför, enligt regeringen, behöva behandla uppgifter om hälsa och ekonomi i arbetet med omsorgsplikten. I propositionen föreslås därför att den aktuella bestämmelsen i 17 kap. 5 § 6 spellagen utvidgas så att den även omfattar behandling av sådana uppgifter om hälsa som spelaren själv lämnar samt uppgifter om spelarens ekonomi.

Av artikel 5.1 b i EU:s dataskyddsförordning framgår att personuppgifter bara får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål. Regeringen har angett att det framstår som naturligt att i en speciallag som riktar sig mot en särskilt angiven verksamhet direkt ange för vilka ändamål personuppgifter får behandlas på det mer avgränsade område som lagen avser att täcka (prop. 2008/09:96 s. 40).

För att behandling av personuppgifter ska vara förenlig med EU:s dataskyddsförordning krävs att det finns en rättslig grund för behandlingen. En sådan rättslig grund kan enligt artikel 6.1 i förordningen bl.a. vara att behandlingen är nödvändig för att fullgöra en rättslig förpliktelse som åvilar den personuppgiftsansvarige (c) eller att behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse eller utgör ett led i den personuppgiftsansvariges myndighetsutövning (e). Bedömningen är att en licenshavares arbete med omsorgsplikten får anses utgöra en uppgift av allmänt intresse. Behandlingen kan även anses nödvändig för att fullgöra licenshavarens rättsliga förpliktelser enligt spellagen.

Det är inte tillräckligt att behandlingen av personuppgifter är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse för att denna rättsliga grund ska kunna användas. Enligt artikel 6.3 i EU:s dataskyddsförordning ska grunden för behandlingen även fastställas i unionsrätten eller en medlemsstats nationella rätt som den personuppgiftsansvarige omfattas av. Enligt 2 kap. 2 § dataskyddslagen får personuppgifter behandlas med stöd av artikel 6.1 e i förordningen, om behandlingen är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, av kollektivavtal eller av beslut som har meddelats med stöd av lag eller annan författning.

I artikel 9 i EU:s dataskyddsförordning finns vidare bestämmelser om behandling av s.k. känsliga personuppgifter. En uppgift om att någon har ett spelberoende eller spelmissbruk kan anses vara en uppgift som rör hälsa, och en sådan uppgift kan anses vara en känslig personuppgift. Behandling av

känsliga personuppgifter är som huvudregel förbjuden. Enligt artikel 9.2 i förordningen får dock sådana uppgifter behandlas om den registrerade ger sitt samtycke till det. Känsliga personuppgifter får också behandlas bl.a. om behandlingen är nödvändig av hänsyn till ett viktigt allmänt intresse eller på grundval av unionsrätten eller medlemsstatens nationella rätt. En förutsättning är att den nationella rätten står i proportion till det eftersträlvade syftet, är förenlig med det väsentliga innehållet i rätten till dataskydd och innehåller bestämmelser om lämpliga och särskilda åtgärder för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen. I propositionen föreslås därför att spellagens reglering av personuppgiftsbehandling kompletteras.

En licenshavares omsorgsplikt kan anses vara en sådan uppgift av allmänt intresse som avses i artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning. Det är nödvändigt att behandla uppgifter om en spelares hälsa och ekonomi för att utföra denna uppgift. Genom kompletteringen av 17 kap. 5 § spellagen kommer grunden för behandlingen att vara fastställd i nationell rätt i enlighet med artikel 6.3 i förordningen. Genom förslaget kommer också rätten att behandla känsliga personuppgifter om hälsa att vara fastställd i nationell rätt i enlighet med artikel 9.2 g i förordningen. Begränsningen av behandlingen till aktuella personuppgifter bedöms vidare utgöra en sådan lämplig åtgärd för att säkerställa den registrerades grundläggande rättigheter och intressen som krävs enligt artikel 9 i EU:s dataskyddsförordning. Utöver detta innehåller spellagen även ett förbud mot att vid behandling av personuppgifter utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på sådana personuppgifter som avses i bl.a. artikel 9.1 i förordningen (17 kap. 10 § spellagen).

I propositionen pekas på vissa risker med behandlingen av personuppgifter. När uppgifter om ekonomi och hälsa behandlas finns dessa uppgifter tillgängliga för viss personal hos licenshavaren. Det finns därmed en risk att den personal som har tillgång till uppgifterna missbrukar dessa uppgifter eller att de används av licenshavarna på ett otillbörligt sätt, t.ex. i motsatt syfte för att förmå sårbara spelare att spela mer. Det finns också en risk att personuppgifterna sprids på ett felaktigt sätt och exponeras för personal som inte har rätt att ta del av uppgifterna. Regeringen anser emellertid att tillgången till uppgifterna är en förutsättning för att licenshavaren ska kunna vidta nödvändiga spelansvarsåtgärder och motverka överdrivet spelande. Tillgången till personuppgifter kommer dock att begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter enligt spellagen (17 kap. 3 § spellagen). Det kommer inte heller att vara tillåtet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på uppgifter om hälsa (17 kap. 10 § spellagen).

När Spelinspektionen utövar tillsyn över en licenshavares arbete med omsorgsplikten kan myndigheten få tillgång till uppgifter om en spelares ekonomiska förhållanden och hälsa. Av 17 kap. 4 § spellagen framgår att sådan behandling av personuppgifter är tillåten hos myndigheten. Detta betyder i sin tur att uppgifterna kan begäras ut hos myndigheten med stöd av

offentlighetsprincipen. Dessa personuppgifter är emellertid föremål för absolut sekretess, eftersom uppgifterna rör den som har trätt i affärsförbindelse med ett spelbolag (30 kap. 23 § första stycket 2 offentlighets- och sekretesslagen [2009:400] samt 9 § första stycket offentlighets- och sekretessförordningen [2009:641] och punkt 21 i bilagan till samma förordning). Åtkomsten till sådana uppgifter hos Spelinspektionen begränsas vidare så att det endast är de som behöver dem i sitt arbete som kan ta del av dem.

De enda uppgifter om hälsa som licenshavarna behöver, och som därmed ska få behandlas enligt förslaget, är sådana som lämnas av spelaren själv. Detta begränsar integritetsintrånget kraftigt. Den som själv lämnar sådana uppgifter till en licenshavare kan vidare, enligt propositionen, antas förutsätta att uppgifterna ska tas emot och beaktas av licenshavaren. Personuppgiftsbehandlingen bedöms därför vara proportionerlig. Regeringen bedömer vidare att reglerna i spelregleringen är tillräckliga för att säkerställa att uppgifterna överförs på ett säkert sätt och för att tillgången till uppgifterna ska kunna begränsas till de personer som behöver uppgifterna för att fullgöra sina arbetsuppgifter. Regeringen menar att de integritetsrisker som följer av förslaget är begränsade, och inte mer omfattande än vad som är nödvändigt för att nå syftet.

Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel

Regeringen föreslår att det ska införas ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel. Ett avtal som inte har ingåtts i enlighet med skriftlighetskravet kommer enligt förslaget att vara ogiltigt.

Enligt förslaget ska en licenshavare som på eget initiativ kontaktar en konsument via telefon i syfte att ingå ett distansavtal om spel om pengar eller pengars värde i början av samtalet informera konsumenten om licenshavarens identitet, syftet med samtalet och namnet på den person som är i kontakt med konsumenten och hans eller hennes relation till licenshavaren. Om ett avtal ska ingås till följd av en sådan kontakt, ska licenshavaren bekräfta sitt anbud i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Ett avtal ska ingås genom att konsumenten efter samtalet skriftligen accepterar licenshavarens anbud. Ett avtal som inte har ingåtts på detta sätt ska vara ogiltigt och konsumenten ska då inte vara skyldig att betala för något spel. Konsumenten ska informeras om detta i licenshavarens bekräftelse av anbudet.

Ett avtal som ingås via telefon utan att parterna träffas är ett s.k. distansavtal. Bestämmelser om distansavtal finns i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen). Distansavtalslagen är en konsumentskyddande lag med bestämmelser om avtal som ingås i vissa sammanhang där behovet av konsumentskydd har ansetts vara särskilt stort (SOU 2021:79 s. 13). Den 1 september 2018 infördes ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning i 2 kap. 3 a § distansavtalslagen. Skriftlighetskravet innebär att det inte längre är möjligt att ingå ett distansavtal muntligt när

näringsidkaren på eget initiativ kontaktar konsumenten via telefon. För att ett avtal ska ingås krävs att konsumenten efter telefonsamtalet skriftligen accepterar näringsidkarens anbud (prop. 2017/18:129 s. 43–46). Skriftlighetskravet gäller endast för de varor och tjänster som omfattas av distansavtalslagen. Spel om pengar omfattas inte av lagen (jfr prop. 2017/18:129 s. 27 och prop. 2017/18:225 s. 96).

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att ett arbete bör påbörjas med att utreda om ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning till konsumenter bör gälla för ytterligare varor och tjänster, som bl.a. lotterier, och återkomma med förslag (bet. 2017/18:CU36 punkt 2, rskr. 2017/18:404). Riksdagen har därefter i ett senare tillkännagivande om skriftlighetskravet anfört att det i arbetet med frågan om en utvidgning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning särskilt bör uppmärksammas hur telefonförsäljning av lotter och andra spel till konsumenter kan omfattas av ett skriftlighetskrav (bet. 2020/21:CU12 punkt 2, rskr. 2020/21:266).

Utredningen Ett moderniserat konsumentskydd har i betänkandet En uppföljning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning (SOU 2021:79 s. 7–10, 43–54 och 63–70) konstaterat att skriftlighetskravet har fått positiva effekter från konsumentskyddssynpunkt, framför allt genom att oklarheterna har minskat i fråga om avtal som ingås. Det har blivit tydligare för konsumenten när näringsidkarens syfte är att ingå ett bindande avtal, och vem som i sådana fall är avtalspart. Det har också blivit lättare för konsumenten att bedöma avtalets innehåll. Enligt utredningens bedömning finns det för närvarande inte anledning att vidta ytterligare lagstiftningsåtgärder för att stärka konsumentskyddet vid telefonförsäljning. Utredningen bedömde också att det saknas behov av att utvidga skriftlighetskravet till att omfatta fler varor och tjänster.

Regeringen anser att en utgångspunkt vid införandet av ett skriftlighetskrav i spellagen bör vara att åstadkomma en enkel och tydlig reglering för att undvika tillämpningssvårigheter, på samma sätt som vid införandet av motsvarande krav i distansavtalslagen. En annan utgångspunkt är att avgränsa skriftlighetskravet till att omfatta fall där konsumenten har ett tydligt behov av skydd (prop. 2017/18:129 s. 26–33). För att uppnå dessa syften, och samtidigt värna enhetligheten mellan de konsumentskyddande lagstiftningarna, anser regeringen att det nu aktuella skriftlighetskravets omfattning och innebörd bör överensstämma med motsvarande krav i distansavtalslagen.

Regeringen föreslår därför att en licenshavare som på eget initiativ kontaktar en konsument via telefon i syfte att ingå ett distansavtal om spel om pengar i början av samtalet ska vara skyldig att informera konsumenten om licenshavarens identitet, syftet med samtalet och namnet på den person som är i kontakt med konsumenten och hans eller hennes relation till licenshavaren. Om ett avtal ska ingås till följd av en sådan kontakt, bör licenshavaren vidare bekräfta sitt anbud i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten. Ett avtal bör därefter ingås genom att konsumenten efter samtalet skriftligen accepterar licenshavarens anbud. Ett

avtal som inte har ingåtts på detta sätt bör vara ogiltigt, vilket konsumenten bör informeras om i bekräftelsen av anbudet. Detta föreslagna skriftlighetskrav i spellagen motsvarar därmed skriftlighetskravet i distansavtalslagen. Förslaget innebär inte att övriga krav på avtal som finns i distansavtalslagen införs i spellagen. Enligt regeringen är det viktigt att den aktuella regleringen utformas i så nära anslutning till motsvarande reglering i distansavtalslagen som möjligt, så att det blir tydligt att det inte finns någon skillnad i de olika regleringarnas omfattning. Det bör därför enligt propositionen, på samma sätt som i distansavtalslagen, uttryckligen anges i lagtexten att ett avtal som inte har ingåtts i enlighet med kravet är ogiltigt. Med distansavtal bör avses detsamma som i distansavtalslagen.

En justerad sanktionsavgift vid överträdelser av penningtvättslagen

I propositionen föreslås vidare att sanktionsavgiften vid överträdelser av penningtvättslagen som görs av en tillhandahållare av spel ska justeras. Genom justeringen kommer sanktionsavgiften vid överträdelser av penningtvättslagen att kunna uppgå till samma högsta belopp som vid överträdelser av spellagen. Förslaget syftar till att bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar.

Sanktionsavgiften vid överträdelser av penningtvättslagen som görs av en tillhandahållare av spel ska uppgå till lägst 5 000 kronor och som högst till det högsta av

- 10 procent av tillhandahållarens omsättning det närmast föregående räkenskapsåret beräknat på samma sätt som vid överträdelser av spellagen,
- två gånger den vinst som tillhandahållaren gjort till följd av överträdelser, om beloppet går att fastställa eller
- ett belopp i kronor motsvarande 1 miljon euro.

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i penningtvättslagen. Sanktionsavgiften ska, på samma sätt som nu, tillfalla staten.

Penningtvättsdirektivet innebär inget hinder mot att den maximala sanktionsavgiften skulle kunna uppgå till ett högre belopp än det som följer av direktivet. I direktivet anges uttryckligen att medlemsstaterna får ge behöriga myndigheter befogenhet att påföra högre administrativa sanktionsavgifter än de minimibelopp som anges i direktivet. För att sanktionerna vid överträdelser av penningtvättslagen ska kunna vara tillräckligt avskräckande anser regeringen därför att sanktionsavgiften bör kunna uppgå till högst 10 procent av tillhandahållarens omsättning det närmast föregående räkenskapsåret. Omsättningen bör beräknas på samma sätt som vid beslut om en sanktionsavgift vid överträdelser av spellagen (se 19 kap. 13 § första stycket spellagen). Med omsättning avses därför omsättningen i tillhandahållarens intäktsredovisning, dvs. det som i redovisningen benämns nettoomsättning. När sanktionsavgiftens storlek fastställs bör det även fortsättningsvis tas

särskild hänsyn till sådana omständigheter som anges i penningtvättslagen (7 kap. 13 och 16 §§ penningtvättslagen). Sanktionsavgiften bör vidare, i likhet med vad som gäller i dag, tillfalla staten.

Kraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 april 2024.

Äldre föreskrifter ska fortfarande gälla för överträdelser av penningtvättslagen som har skett före ikraftträdandet. Regeringen gör vidare bedömningen att skriftlighetskravet vid telefonförsäljning av spel om pengar bör tillämpas endast vid avtal som ingås efter ikraftträdandet. Det behövs inte någon övergångsbestämmelse om detta. Det finns enligt regeringen heller inte behov av några övergångsbestämmelser för rätten till personuppgiftsbehandling inom ramen för omsorgsplikten enligt spellagen.

Civilutskottets yttrande

Kulturutskottet har gett civilutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2023/24:53 Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar och eventuella följdmotioner i de delar som berör civilutskottets beredningsområde.

Civilutskottet begränsade sitt yttrande över propositionen till förslaget att införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel.

Civilutskottet instämmer i regeringens bedömning att ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning skulle stärka konsumentskyddet på spelmarknaden, och därmed ligga i linje med vad som anges i de riksdagsbundna målen för spelområdet om ett starkt konsumentskydd. Civilutskottet delar vidare regeringens bedömning att regleringen av skriftlighetskravet bör placeras i spellagen och anser att propositionens förslag i berörda delar ska tillstyrkas. Civilutskottet delar i sitt yttrande regeringens bedömning att riksdagens tidigare tillkännagivanden om en utvidgning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning (prop. 2017/18:129, bet. 2017/18:CU36, rskr. 2017/18:404 samt bet. 2020/21:CU12 punkt 2, rskr. 2020/21:266) får anses tillgodosedda genom förslagen i propositionen. Civilutskottet föreslår vidare att kulturutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag som innebär åtgärder för att stärka konsumentskyddet på spelområdet. Det är viktigt med ett tydligt regelverk för att så långt som möjligt begränsa de problem som omgärdar spel om pengar, såsom skuldsättning och missbruk.

Ett skriftlighetskrav för telefonförsäljning av spel syftar till att stärka skyddet för konsumenter generellt, men särskilt för dem som av olika skäl kan ha svårt att värja sig mot telefonförsäljning av spel, bl.a. de konsumenter som har ekonomiska problem. Spel om pengar är förenat med en risk för att

utveckla spelproblem. Detta kan leda till stora negativa konsekvenser både för konsumenten själv och för anhöriga, och i ett längre perspektiv även för samhället i stort. Utskottet välkomnar därför ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning.

Utskottet välkomnar också att konsumentskyddet på spelmarknaden stärks ytterligare genom att spelbolag med svensk spellicens får rätt att ta del av personuppgifter om ekonomi och hälsa som spelarna själva tillhandahållit, för att på så sätt kunna motverka överdrivet spelande. Utskottet ser också positivt på förslaget om höjda sanktionsavgifter för spelbolag som bryter mot penningtvättslagen. Oseriösa spelföretag ska inte kunna locka in människor i beroende, och kriminella ska inte kunna tjäna pengar på spelmarknaden.

Utskottet föreslår att ändringarna i spellagen ska träda i kraft den 1 juni 2024.

Utskottet konstaterar att det inte har väckts någon motion som går emot att riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i spellagen. Utskottet anser att riksdagen bör anta regeringens lagförslag med den ändringen att lagändringarna bör träda i kraft den 1 juni 2024.

Uppföljning av lagstiftning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om uppföljning av lagstiftning.
Jämför reservation 1 (SD) och 2 (C).

Motionerna

Jonas Andersson m.fl. (SD) vill i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 1 att regeringen verkar för att spelmarknadens licenssystem utvärderas fem år efter införandet.

I kommittémotion 2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 3 framförs vikten av att följa upp hur väl de nya delarna i lagstiftningen har fungerat. Motionärerna framhåller att det krävs uppföljning för att se vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa att det finns en adekvat lagstiftning som skyddar konsumenter och bekämpar organiserad brottslighet inom pengaspel.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det är av stor vikt att regleringen av spel är så ändamålsenlig och effektiv som möjligt och att den speglar samhällets värderingar. Skydd för konsumenter och bekämpning av organiserad brottslighet är prioriterade områden i detta arbete. Det är angeläget att fortlöpande följa upp hur regelverket fungerar. Utskottet noterar att uppföljningar görs av bl.a. Spelinspektionen och Konsumentverket. Utskottet

ser i dagsläget inget behov av ett tillkännagivande i enlighet med motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därför motionerna 2023/24:467 (SD) yrkande 1 och 2023/24:2812 (C) yrkande 3.

Tillstånd och licenser för spel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kanaliseringsmål och reglering av restaurangkasinon

Jämför reservation 3 (SD) och 4 (V, C, MP).

Motionerna

Jonas Andersson m.fl. (SD) vill i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 4 att regeringen ser över vilka åtgärder som behövs för att uppnå kanaliseringsmålet om minst 90 procent av den svenska spelmarknaden.

I kommittémotion 2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) framhålls i yrkande 23 behovet av en reglering av restaurangkasinon som har en mycket omfattande verksamhet utan att omfattas av samma regelverk som andra kasinon eller annan spelverksamhet. Det innebär ett betydligt sämre konsumentskydd än för andra spelverksamheter t.ex. när det gäller avstängning eller registrering av spelare. Det är enligt motionärerna inte rimligt att en så tydlig del av spelmarknaden ska sakna en sådan reglering. Undantagen i kravställningen för licenshavare av restaurangkasinon bör därför upphöra. Även Rickard Nordin m.fl. (C) framför i kommittémotion 2023/24:2812 yrkande 2 att undantagen för restaurangkasinon inom licenspliktig verksamhet bör upphöra.

I motion 2023/24:1662 av Alexandra Völker (S) understryks behovet av att Spelinspektionen får ett utökat mandat att fungera som en samordnande part för att stärka och utöka dialogen med aktörerna på spelmarknaden.

Bakgrund

En värdeautomat är en spelautomat som betalar ut vinster i form av värdebevis, spelpolletter eller liknande. Möjligheten att vinna beror till största del på slumpen. Det är bara AB Svenska Spel som får anordna spel på värdeautomater för allmänheten i Sverige. Det spel som anordnas heter Vegas. Licensen omfattar högst 7 000 värdeautomater i samband med hotell- och restaurangverksamhet och 500 värdeautomater i samband med bingospel.

Vegas är ett värdeautomatspel med spel om pengar. Insatsen är 1–6 kronor per spel och högsta vinsten är 600 kronor. För att få spela på Vegas måste man vara 18 år. Automaterna ställs ut på restauranger med utskänkningstillstånd och i bingohallar. Vegas består av klassiska hjulspel, pokerspel och sportspel. Det som kännetecknar Vegas är att spelaren kan välja mellan flera olika spel

från en trycksärm. Bestämmelser om värdeautomater finns i Spelinspektionens föreskrifter och allmänna råd om spel på kasino och värdeautomatspel; (Lotteriinspektionens författningssamling LIFS 2018:9).

Spelinspektionen har i sitt regleringsbrev för 2024 fått i uppdrag att utveckla metoden för att beräkna kanaliseringsgraden på den svenska spelmarknaden. Myndigheten ska vidare arbeta för att öka den allmänna kunskapen om kanaliseringen, t.ex. hur den ser ut för olika spelformer. Myndigheten ska också föreslå en indikator för redovisning av kanaliseringsgraden i budgetpropositionen. Uppdraget redovisas senast den 1 oktober 2024.

Riksrevisionen genomför just nu en granskning av Spelinspektionens tillsyn. Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i september 2024. Spelinspektionen har i dag tillsynsansvar över ungefär 600 licens- och tillståndshavare. Riksrevisionens granskning syftar till att svara på om Spelinspektionens tillsyn över spelmarknaden är effektiv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka vikten av arbetet med att utestänga olicensierade aktörer från spelmarknaden och att ha en hög kanaliseringsgrad. Utskottet konstaterar att Spelinspektionen nu har i uppdrag att undersöka kanaliseringsgraden vidare. Utskottet ser därför i nuläget inte skäl för något tillkännagivande i frågan. När det gäller frågan om kassaregister anser utskottet att det inte finns skäl att göra någon annan bedömning än det ställningstagande som utskottet gjorde i samband med behandlingen av proposition 2021/22:242 (bet. 2022/23:KrU2, rskr. 2022/23:29). Utskottet avstyrker därför motionerna 2023/24:467 (SD) yrkande 4, 2023/24:1662 (S), 2023/24:2483 (C) yrkande 23 och 2023/24:2812 (C) yrkande 2.

Riskspelande

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om riskspelande med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 5 (S) och 6 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 28 konstaterar motionärerna att Folkhälsomyndigheten pekat på att det finns ett samband mellan datorspel och problem med spel om pengar, och att vissa inslag i datorspel är särskilt problematiska i det perspektivet. Sambandet kan

vara viktigt för arbetet med att förebygga problem med spel om pengar. Regeringen bör därför noga följa utvecklingen inom datorspel och gejmning.

Michael Rubbestad m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:348 yrkande 16 att genom att bredda begreppet och erkänna e-sport som kultur och officiell sport skulle arbetet mot spelberoende kunna innefatta även e-sportspelarna. De individer som riskerar att fastna i ett spelmissbruk har då rätt till hjälp eftersom spelmissbruk klassas som en beroendesjukdom vilket i sin tur omfattas av den allmänna sjukvården. Staten kan på detta sätt ta sitt ansvar i strävan att förhindra medborgare från att hamna i spelproblem.

Jonas Andersson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 6 att regeringen bör se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra spelpaus.se. Spelpaus.se möjliggör för problemspelare att stänga av sig från spelbolag med svensk licens, men olicensierade spel är fortfarande tillgängliga.

Bakgrund

Enligt 14 kap. 1 § spellagen ska en licenshavare säkerställa att det tas sociala och hälsomässiga hänsyn i spelverksamheten för att skydda spelare mot överdrivet spelande och hjälpa dem att minska sitt spelande när det finns anledning till det (den s.k. omsorgsplikten). I omsorgsplikten ingår att motverka överdrivet spelande genom fortlöpande kontroll av spelbeteende. Licenshavare ska i en handlingsplan redovisa hur omsorgsplikten ska fullgöras. Sedan den 1 januari 2018 ingår också problem med spel om pengar i socialtjänstlagen (2001:453) och hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som ett särskilt ansvarsområde för kommuner och regioner.

Här kan nämnas att ett spelbolag i ett nyligen avgjort mål i Patent- och marknadsöverdomstolen (mål PMT 4156-21, 2023-12-21) har förpliktats att betala tillbaka insatser till en person med allvarlig spelproblematik som i en stor omfattning spelat på bolagets nätkasino. Bolaget hade marknadsfört spelet på ett påträngande sätt gentemot spelaren. De rättshandlingar i form av insatser som gjorts under den tid som spelbolaget känt till spelproblemen ansågs ogiltiga enligt 33 § lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen). Spelaren tillerkändes skadestånd för psykiskt lidande.

Spelpaus.se är en kostnadsfri tjänst som administreras av Spelinspektionen där den som önskar kan stänga av sig från spel med hjälp av e-legitimation. En avstängning gäller allt registrerat spel hos de spelbolag som har licens enligt spellagen att bedriva spel om pengar i Sverige. Det är inte möjligt att stänga av sig endast från en viss spelform eller ett särskilt spelbolag.

Det går att välja avstängning i en, tre eller sex månader eller tills vidare. En avstängning under en bestämd tidsperiod avslutas automatiskt när avstängningsperioden löpt ut. Det är inte möjligt att ångra eller avsluta en pågående avstängning men det går däremot bra att förlänga den när som helst under en pågående period. En tillsvidareavstängning går att avsluta tidigast

efter tolv månader men löper i annat fall på tills personen ifråga själv väljer att avsluta den. Ett spelbolag med licens i Sverige ska kontrollera mot spelpaus.se varje gång en spelare registrerar sig eller loggar in hos spelbolaget. Spelbolagen får dessutom inte rikta marknadsföring eller reklam direkt till en avstängd person. I april 2023 var drygt 92 000 personer avstängda med hjälp av spelpaus.se jämfört med knappt 20 000 personer i januari 2019.

Spelinspektionen har sedan oktober 2021 i uppdrag att bl.a. följa upp och analysera hur spelformer, tillgängligheten till spel och spelandet utvecklas på kort respektive lång sikt samt föreslå åtgärder inom ramen för det befintliga licenssystemet för att stärka konsumentskyddet på spelmarknaden och motverka folkhälsoproblem. Uppdraget genomförs efter samråd med Konsumentverket, Kronofogdemyndigheten och Folkhälsomyndigheten. Spelinspektionen slutredovisade uppdraget i oktober 2023.

I slutredovisningen konstaterar Spelinspektionen att spelmarknadens omsättning gradvis ökat sedan omregleringen 2019. Andelen av befolkningen som spelar om pengar har inte ökat sedan 2021, men antalet spelkonton inom kommersiellt onlinespel och vadhållning samt antalet aktiva spelare (antalet aktiva konton) på värdeautomater har ökat. Det har inte uppmäts några betydande förändringar av spelproblem eller riskabelt spelande på befolkningsnivå. Den senaste tillgängliga informationen visar att ungefär 6 procent av männen och 1 procent av kvinnorna har ett riskabelt spelande. Den största andelen finns i åldersgruppen 16–29 år. Spelinspektionen noterar en oroande ökning av spelaktiviteten bland unga, främst i åldersgruppen 18–24 år. Spelinspektionen konstaterar att mycket tyder på att åldersgränsen påverkar andelen med spelproblem och riskabelt spelande, då detta ökar betydligt efter 18-års ålder, särskilt bland pojkar som studerar på andra året i gymnasiet. För att hantera det ökade spelandet hos unga krävs förstärkta förebyggande åtgärder och bättre åldersgränskontroll, menar Spelinspektionen. Dessutom bör skyddet mot marknadsföring för denna grupp förstärkas. I rapporten konstateras vidare att skuldsättning och krediter fortsatt är ett stort problem. Enligt Spelinspektionen finns det också ett behov av att förbättra uppföljningen och utvecklingen när det gäller spelrelaterade skulder.

En promemoria om ett nytt förbud mot spel på kredit har nyligen remitterats (Fi2024/00442). Remisstiden går ut den 23 maj 2024. Promemorian innehåller förslag på att införa ett mer heltäckande förbud mot att betala med kredit vid spel om pengar. Syftet med förslaget är att motverka att spel om pengar leder till skuldsättning. Promemorian innehåller vidare förslag om att Spelinspektionen ska få ett utvidgat bemyndigande att ställa krav på vad de handlingsplaner ska innehålla som spelbolagen enligt omsorgsplikten ska upprätta i arbetet för att motverka överdrivet spelande. Författningsändringarna föreslås träda i kraft den 1 september 2024 (bemyndigandet) respektive den 1 april 2025 (kreditförbudet). Regeringen har aviserat att en proposition om åtgärderna för att minska negativa konsekvenser av spelande kommer att lämnas i september 2024.

Det kan nämnas att Spelinspektionen i ett beslut från den 25 mars 2024 har meddelat en varning enligt 18 kap. 12 § andra stycket spellagen för Svenska Spel Sport & Casino AB för åsidosättande av skyldigheter enligt 14 kap. 1 § spellagen. Spelinspektionen bedömde att sanktionsavgiften skulle uppgå till 100 000 000 kronor.

I beslutet skriver Spelinspektionen följande:

Av förarbetena framgår att ju större betydelse en bestämmelse har för att uppnå lagens syften (jfr kraven på spel i 3 kap. 1 § spellagen), desto allvarigare är en överträdelse av den. Som ett exempel på allvarliga överträdelser anges när licenshavaren bedriver verksamhet i strid med bestämmelserna om spelansvar (prop. 2017/18:220 sid. 352). 14 kap. 1 § spellagen avser uppfylla ett av syftena med spellagen som innebär att de negativa effekterna av spelande ska motverkas (jfr prop. 2017/18:220 sid. 148). En överträdelse av denna bestämmelse ska således både typiskt sett och i det aktuella fallet - vilket på flera sätt redovisats ovan - betraktas som allvarlig (prop. 2017/18:220 sid. 352).

— — —

Vid en samlad bedömning anser Spelinspektionen att samtliga granskade kunder under den granskade perioden har uppvisat ett spelbeteende som är att betrakta som överdrivet. Spelinspektionens utredning visar att Svenska Spel Sport & Casino AB under perioden inte arbetat tillräckligt aktivt och proaktivt för att säkerställa att bolaget vidtar nödvändiga och individanpassade åtgärder i tid i de fall kunder har uppvisat ett problematiskt spelbeteende. Enligt Spelinspektionen har Svenska Spel Sport & Casino AB inte i tillräcklig omfattning vidtagit restriktiva åtgärder och infört tillträdesbegränsningar. Om åtgärder har satts in har de generellt satts in för sent. Mot denna bakgrund anser Spelinspektionen att Svenska Spel Sport & Casino AB inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att skydda spelarna mot överdrivet spelande och hjälpt dem att minska sitt spelande när det funnits anledning till det. Svenska Spel Sport & Casino AB har därför enligt Spelinspektionen inte uppfyllt de skyldigheter som följer av 14 kap. 1 § spellagen.

Utskottets ställningstagande

Det är angeläget att motverka riskspelande och att undvika att spelare, särskilt unga människor, hamnar i ett spelmissbruk. Det är också viktigt att undersöka möjligheterna till åtgärder för att stärka konsumentskyddet på spelmarknaden och motverka folkhälsoproblem. Som nämnts pågår omfattande arbete för att på olika sätt begränsa riskspelande. Utskottet ser därför i dagsläget inga skäl till tillkännagivanden men avser att noga följa utvecklingen. Motionerna 2023/24:348 (SD) yrkande 16, 2023/24:467 (SD) yrkande 6 och 2023/24:2686 (S) yrkande 28 avstyrks därmed.

Lagring och delning av personuppgifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om lagring och delning av personuppgifter.

Motionen

Jonas Andersson m.fl. (SD) vill i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 5 att regeringen verkar för att spelbolag ska kunna få fler uppgifter om kunders ekonomi och hälsa för att kunna leva upp till den omsorgsplikt de enligt spellagen har att skydda spelare mot överdrivet spelande.

Bakgrund

Enligt spellagen ska, som framgått ovan, en licenshavare säkerställa att det tas sociala och hälsomässiga hänsyn i spelverksamheten för att skydda spelare mot överdrivet spelande och hjälpa dem att minska sitt spelande när det finns anledning till det (den s.k. omsorgsplikten).

Sedan den 1 juli 2023 har också Riksidrottsförbundet och special-idrottsförbund en uttrycklig rätt att behandla personuppgifter liksom även andra organ som agerar inom ramen för idrottens arbete mot matchfixning om det är nödvändigt för att tillhandahålla information som Riksidrottsförbundet eller special idrottsförbund behöver för dessa ändamål (prop. 2022/23:33, bet. 2022/23:KrU7, rskr. 2022/23:189). Begränsningar av de tillåtna ändamålen för behandling av personuppgifter och av vilka personuppgifter som får behandlas för dessa ändamål regleras i föreskrifter.

I den proposition som behandlas här föreslås som framgår ovan åtgärder för att stärka konsumentskyddet på spelområdet. Det föreslås därför att spellagens bestämmelser om tillåten behandling av personuppgifter ska kompletteras med en bestämmelse om att det är tillåtet att behandla personuppgifter inom ramen för en licenshavares arbete med omsorgsplikten, som syftar till att skydda spelare mot överdrivet spelande. Regeringen föreslår i propositionen att en licenshavare ska ha rätt att behandla personuppgifter från upprättade spelarprofiler och varje spelares spelbeteende inom ramen för sitt arbete med att motverka överdrivet spelande. En licenshavare ska även få behandla sådana uppgifter om hälsa som spelaren själv lämnar till licenshavaren och uppgifter om spelarens ekonomi för att kunna vidta spelansvarsåtgärder och även i övrigt motverka överdrivet spelande.

Utskottets ställningstagande

I den aktuella propositionen föreslår regeringen att spellagens bestämmelser om tillåten behandling av personuppgifter ska kompletteras med en bestämmelse om att det är tillåtet att behandla personuppgifter inom ramen för

en licenshavares arbete med omsorgsplikten, som syftar till att skydda spelare mot överdrivet spelande. Som framgått ovan tillstyrker utskottet regeringens förslag. Motion 2023/24:467 (SD) yrkande 5 avstyrks därmed.

Marknadsföring av spel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skärpta krav vid marknadsföring av spel.

Jämför reservation 7 (S, MP) och 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 42 anförs att det finns behov av att införa ett krav på måttfullhet vid marknadsföring av spel. I spellagen bör det också förtydligas att det vid en helhetsbedömning ska tas särskilda hänsyn till hur riskfyllt ett spel som marknadsförs är och i vilken utsträckning marknadsföringen riskerar att nå personer under 18 år. I samma motions yrkande 44 ställer sig motionärerna bakom det som anförs i motionen om kommunikation kring riskspelande.

Jonas Andersson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 2 att långsiktiga och tydliga regler för spelreklam är till gagn för såväl konsumenter som aktörer på spelmarknaden. Motionärerna menar att det i dagsläget är klokare att låta en rättspraxis upprättas med avseende på den lagstiftning som redan finns på plats, för att undvika en ryckighet på den svenska spelmarknaden kring vilka lagar och regler som ska gälla.

Bakgrund

Vid marknadsföring av spel till konsumenter ska måttfullhet iakttas. Marknadsföringen får inte riktas särskilt till personer under 18 år eller direkt till en spelare som har stängt av sig från spel. Det är bara tillåtet att göra reklam för spel och lotterier som har licens i Sverige. I proposition 2021/22:242 En förstärkt spelreglering gjorde regeringen bedömningen att det inte bör införas ett krav på särskild måttfullhet vid marknadsföring av spel men att måttfullhetskravet borde justeras. I propositionen anfördes att den närmare innebörden av måttfullhetskravet även fortsättningsvis skulle utvecklas genom praxis. Det fanns, enligt regeringen, däremot skäl att förtydliga i spellagen att den helhetsbedömning av marknadsföringen som lagen kräver bör ta särskild hänsyn till hur riskfyllt det aktuella spelet är. Vid behandlingen av propositionen avlog riksdagen propositionens förslag till lagändring om justerat krav på måttfullhet vid marknadsföring av spel (bet. 2022/23:KrU2, rskr. 2022/23:29). Utskottet ansåg att förslaget skulle medföra en typ av riskklassificering som riskerade att urholka den reglerade marknaden för de

aktörer som har löst licens, betalar svensk skatt och redan upprätthåller ett högt konsumentskydd. Utskottet anförde att ett justerat krav i enlighet med regeringens förslag skulle medföra att även de aktörer som har löst licens inte skulle ha möjlighet att marknadsföra sina produkter i vidare utsträckning. Dessutom var det enligt utskottet alltför tidigt att genomföra ändringar på marknadsföringsområdet eftersom praxis höll på att upprättas.

Konsumentverket har berett bl.a. Spelinspektionen, Folkhälsomyndigheten m.fl. myndigheter tillfälle att lämna synpunkter på förslag till allmänna råd om marknadsföring av spel till konsumenter (Konsumentverket, 2023/565).

Spelinspektionen har i regleringsbrevet för 2024 fått i uppdrag av regeringen att kartlägga de bakomliggande faktorerna till att ungas spelande ökar och hur sådant spelande finansieras samt följa utvecklingen av ungas spelande. Vid genomförandet av uppdraget ska myndigheten inhämta synpunkter från Folkhälsomyndigheten, Konsumentverket och Kronofogdemyndigheten. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande om att avvisa ett justerat krav i spellagen på måttfullhet i marknadsföringen (bet. 2022/23:KrU2, rskr. 2022/23:29). Utskottet gör ingen annan bedömning än tidigare. Motionerna 2023/24:467 (SD) yrkande 2 och 2023/24:2686 (S) yrkandena 42 och 44 avstyrks därmed.

Konsumentskydd för vissa typer av dataspel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stärkt konsumentskydd för vissa typer av dataspel.

Jämför reservation 9 (SD) och 10 (MP).

Motionerna

Jonas Andersson m.fl. (SD) framför i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 7 att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som bidrar till att stärka konsumentskyddet, i synnerhet för minderåriga personer, i förhållande till fenomenet med s.k. lootlådor.

Amanda Lind m.fl. (MP) begär i kommittémotion 2023/24:1884 yrkande 5 att vilseledande metoder i spel, såsom hasardliknande moment eller aggressiv marknadsföring som ibland kan vara vilseledande, bör regleras. Motionärerna konstaterar att det inom vissa typer av spel förekommer allt oftare. Det finns behov av att se över lagstiftning och reglering för att säkerställa att det inte finns kryphål i lagen som möjliggör vilseledande metoder. Motionärerna anser därför att regleringen av marknadsföring och köp i spel bör ses över.

I motion 2023/24:236 av Fredrik Lindahl (SD) anføres att regeringen bör överväga att utreda en reglering av lootlådor och andra lotteriliknande moment inom dataspel.

I motion 2023/24:784 av Per-Arne Håkansson (S) framförs att regleringen av lootlådor i dataspel för minderåriga bör ses över. I motionen framförs att nuvarande konsumentskyddsregler inte är tillräckliga i sin utformning när det gäller lootlådor och även andra typer av exploaterande speldesign, särskilt inte för barn.

Bakgrund

Om man i ett dataspel vinner något med slumpens hjälp (exempelvis i en s.k. lootlåda) som kan köpas eller säljas för pengar eller pengars värde utanför dataspelets virtuella miljö kan det enligt Spelinspektionen betraktas som spel om pengar, och spelet omfattas därmed av spellagen. Enligt Spelinspektionen måste en vinst som en spelare får enligt spellagen ha ett värde i pengar i den verkliga världen och inte bara i dataspelet. Enligt Spelinspektionens webbplats har myndigheten möjligheter att utöva tillsyn över moment i dataspel som kan klassas som spel om pengar, t.ex. lootlådor.

År 2019 gav regeringen Konsumentverket i uppdrag att kartlägga konsumentskyddet vid lotteri- eller kasinoliknande inslag i dataspel (Fi2019/01630/KO). Konsumentverket redovisade uppdraget i rapporten Kartläggning av konsumentskyddet vid lotteri- eller kasinoliknande inslag i dataspel (2019). Enligt rapporten är skyddet för barn och unga omfattande oavsett om spellagen är tillämplig eller inte. Befintlig forskning och det underlag som finns om konsumentproblem bedömdes enligt myndigheten inte tala för att det finns ett tydligt behov av ytterligare reglering på området. Konsumentverket ansåg att tillsyn ändå kan bedrivas utifrån övriga konsumentskyddande regelverk såsom marknadsföringslagen (2008:486) och lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Konsumentverket i sin rapport inte ansett att det finns behov av ytterligare reglering på området. Utskottet ser i dag inte skäl till tillkännagivanden men avser att noga följa frågan. Motionerna 2023/24:236 (SD), 2023/24:467 (SD) yrkande 7, 2023/24:784 (S) och 2023/24:1884 (MP) yrkande 5 avstyrks därmed.

Spel på kredit

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om spel på kredit med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 11 (SD).

Motionerna

Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:413 yrkande 20 att lotter och spel inte ska få säljas på kredit. Även Jonas Andersson m.fl. (SD) framför i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 10 att regeringen bör verka för att inte tillåta undantag från förbudet mot att erbjuda spel på kredit.

Bakgrund

Sedan den 1 januari 1995 är det inte tillåtet för den som anordnar ett lotteri att lämna kredit för insatser i lotteriet. Den 1 augusti 2002 utvidgades förbudet till att även gälla den som är ombud för den som anordnar lotteriet. Efter utvidgningen av kreditförbudet 2002 framkom att det förekom försäljning av lotter mot faktura, vilket skulle strida mot kreditförbudet. Mot denna bakgrund infördes den 1 januari 2005 en möjlighet till undantag från kreditförbudet i den då gällande lotterilagen (1994:1000). Lotteriinspektionen fick därmed medge undantag från förbudet om det fanns synnerliga skäl.¹

I förarbetena till bestämmelsen (prop. 2004/05:3) menade regeringen att s.k. rikslotterier under vissa förutsättningar borde få möjlighet att sälja lotter mot faktura. Enligt regeringen var fakturaförsäljning en form av kredit men regeringen bedömde att det i de här fallen snarare framstår som ett alternativt betalningssätt. Försäljningsmetoden ansågs inte heller innebära en risk för spelmissbruk. De skäl som motiverade införandet av förbudet mot kreditgivning kunde alltså inte återopas mot det nu aktuella sättet att sälja lotter. Regeringen fann därför att förbudet mot kreditgivning borde kompletteras med en möjlighet till undantag.

Spelinspektionen gör vid varje enskild tillståndsprövning en bedömning utifrån de förutsättningar för fakturaförsäljning som anges i ansökan och om det föreligger synnerliga skäl till undantag från kreditförbudet. Spelinspektionen får medge undantag från kreditförbudet för s.k. prenumerationslotterier om dessa säljs till förmån för ett allmännyttigt ändamål. Krediten avser köp av sådana lotter, och det sammanlagda kreditbeloppet får uppgå till högst 1/40 prisbasbelopp. För närvarande har Spelinspektionen beviljat ett antal anordnare ett sådant undantag.

¹ I samband med att spellagen infördes den 1 januari 2019 bytte Lotteriinspektionen namn till Spelinspektionen.

I november 2021 tillsattes en utredning med uppdraget att lämna förslag som skulle syfta till att motverka riskfylld kreditgivning och överskuldssättning (dir. 2021:108 och dir. 2023:14). I juli 2023 lämnade Överskuldssättningsutredningen sitt betänkande Ett förstärkt konsumentskydd mot riskfylld kreditgivning och överskuldssättning (SOU 2023:38) till regeringen. Utredningen föreslår bl.a. att bestämmelsen om kreditförbud i spellagen ska utvidgas. Det ska vara förbjudet för en licenshavare eller ett spelombud att främja möjligheterna för någon annan att erbjuda eller lämna kredit för insatser i spel. Utredningens förslag har remitterats. Remisstiden gick ut den 6 november 2023.

I den nu aktuella propositionen föreslår regeringen, som redogjorts för ovan, att det ska införas ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel. Ett avtal som inte har ingåtts i enlighet med skriftlighetskravet kommer enligt förslaget att vara ogiltigt. Regleringen ska göras i spellagen men den aktuella regleringen ska utformas i så nära anslutning till motsvarande reglering i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen) som möjligt, så att det blir tydligt att det inte finns någon skillnad i de olika regleringarnas omfattning. Enligt propositionen ska det, på samma sätt som i distansavtalslagen, uttryckligen anges i lagtexten att ett avtal som inte har ingåtts i enlighet med kravet är ogiltigt. Med distansavtal avses detsamma som i distansavtalslagen, dvs ett avtal som ingås per telefon utan att parterna träffas. Distansavtalslagen är tillämplig på distansavtal mellan en näringsidkare och en konsument. Den 1 september 2018 infördes ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning i 2 kap. 3 a § distansavtalslagen som innebär att det inte längre är möjligt att ingå ett distansavtal muntligen när näringsidkaren på eget initiativ kontaktar konsumenten via telefon. För att ett avtal ska ingås krävs att konsumenten efter telefonsamtalet skriftligen accepterar näringsidkarens anbud. Skriftlighetskravet gäller endast för de varor och tjänster som omfattas av distansavtalslagen. Spel om pengar omfattas inte av distanslagens bestämmelser.

Ett mer heltäckande förbud mot att betala med kredit vid spel om pengar föreslås i den ovan nämna promemoria som nyligen remitterats (Fi2024/00442). Enligt förslaget ska det inte längre vara tillåtet att ta emot betalningar som finansieras med en kredit oavsett hur och när krediten lämnats. I det ingår bl.a. att spel om pengar inte får betalas med kreditkort. Kreditförbudet föreslås träda i kraft den 1 april 2025.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det pågår ett beredningsarbete som gäller ett mer heltäckande förbud mot att betala med kredit vid spel om pengar. Utskottet vill inte föregripa detta arbete och avstyrker därmed motionerna 2023/24:413 (SD) yrkande 20 och 2023/24:467 (SD) yrkande 10.

Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel.

Jämför reservation 12 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 18 framförs att försäljning av lotter och spel om pengar som sker genom att telefonförsäljare ringer upp personer med försök till övertalning att köpa lotter är oetiskt och att telefonförsäljning av spel och lotter innebär påträngande och aggressiv försäljning. Det är enligt motionärerna viktigt att skyndsamt agera för konsumenternas trygghet när det gäller telefonförsäljning.

I kommittémotion 2023/24:2463 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9 framförs att argumenten för att lotterier och speltjänster ska undantas från skriftlighetskrav vid telefonförsäljning är svaga och att regeringen i enlighet med riksdagens tillkännagivande bör återkomma med ett lagförslag om hur även lotterier och speltjänster kan omfattas av distansavtalslagen och därmed även av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning.

Bakgrund

I ett lagstiftningsärende från 2018 om att införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning beslutade riksdagen, på civilutskottets förslag, om ett tillkännagivande om att regeringen borde påbörja ett arbete med att utreda om ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning till konsumenter bör gälla för ytterligare varor och tjänster, som bl.a. lotterier och paketresor och återkomma med förslag (prop. 2017/18:129, bet. 2017/18:CU36, rskr. 2017/18:404).

Riksdagen beslutade även våren 2021, i enlighet med civilutskottets förslag, om ett tillkännagivande om att det i arbetet med frågan om en utvidgning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning särskilt bör uppmärksammas hur telefonförsäljning av lotter och andra spel till konsumenter kan omfattas av ett skriftlighetskrav (bet. 2020/21:CU12, rskr. 2020/21:266).

I den nu aktuella propositionen föreslås, som tidigare redogjorts för, att det i spellagen (2018:1138) ska införas ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel. Ett avtal som inte har ingåtts i enlighet med skriftlighetskravet kommer enligt förslaget att vara ogiltigt.

En licenshavare som på eget initiativ kontakter en konsument via telefon i syfte att ingå ett distansavtal om spel om pengar eller pengars värde ska i början av samtalet informera konsumenten om licenshavarens identitet, syftet

med samtalet och namnet på den person som är i kontakt med konsumenten och hans eller hennes relation till licenshavaren.

Om ett avtal ska ingås till följd av en sådan kontakt, ska licenshavaren bekräfta sitt anbud i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Ett avtal ska ingås genom att konsumenten efter samtalet skriftligen accepterar licenshavarens anbud. Ett avtal som inte har ingåtts på detta sätt ska vara ogiltigt och konsumenten ska då inte vara skyldig att betala för något spel. Konsumenten ska informeras om detta i licenshavarens bekräftelse av anbudet. Det föreslagna skriftlighetskravet motsvarar skriftlighetskravet i distansavtalslagen. Förslaget syftar inte till att införa övriga krav på avtal i distansavtalslagen.

Regeringen anför bl.a. följande skäl för förslaget (prop. s. 24 f.).

Spel om pengar är, som *Kronofogdemyndigheten* konstaterar, särskilt lockande för konsumenter, inte minst för särskilt sårbara grupper. Överdrivet spelande kan vidare leda till negativa konsekvenser både för konsumenten själv och för dennes anhöriga, och i ett längre perspektiv även för samhället i stort. Den enda speltjänst som säljs per telefon är lotterier som tillhandahålls av ideella organisationer. Även om telefonförsäljningen på spelområdet är liten och antalet tvister om avtal som har träffats genom telefonförsäljning är få, finns det starka skäl att ge svaga grupper det skydd som de behöver. Som *Yrkesföreningen för budget-och skuldrådgivare i kommunal tjänst* konstaterar kan ett felaktigt ingånget avtal om lotterier få stora konsekvenser för ekonomiskt svaga hushåll. Att det, som *Konsumentverket* konstaterar, förekommer påträngande telefonförsäljning, och att oförberedda konsumenter under samtalet inte fullt ut förstår att de ingår avtal eller annars förmår freda sig och säga nej till erbjudanden, är enligt regeringen ett problem som bör tas på allvar. Det finns därför anledning att se över skyddet för konsumenterna vid telefonförsäljning. Ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel om pengar skulle enligt regeringen stärka konsumentskyddet även på spelmarknaden, och därmed ligga i linje med vad som anges i det riksdagsbundna målet för spelområdet om ett starkt konsumentskydd.

Kulturutskottet har givit civilutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och eventuella följdmotioner i de delar som berör civilutskottets beredningsområde.

Civilutskottet instämmer i regeringens bedömning att ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning skulle stärka konsumentskyddet på spelmarknaden, och därmed ligga i linje med vad som anges i de riksdagsbundna målen för spelområdet om ett starkt konsumentskydd. Civilutskottet delar vidare regeringens bedömning att regleringen av skriftlighetskravet bör placeras i spellagen och anser att propositionens förslag ska tillstyrkas. Civilutskottet delar i sitt yttrande regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivanden om en utvidgning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning får anses tillgodosedda genom förslagen i propositionen. Civilutskottet föreslår därför att kulturutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar propositionens förslag och avstyrker motionerna 2023/24:413 (SD) yrkande 18 och 2023/24:2463 (C) yrkande 9.

Lotterier för allmännyttiga ändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om lotterier för allmännyttiga ändamål.

Jämför reservation 13 (SD), 14 (V, MP) och 15 (C).

Motionerna

Jonas Andersson m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:467 yrkande 3 att det inte ska förekomma några undantag från bonusregleringen för licenshavare som tillhandahåller spel för allmännyttiga ändamål. I samma motions yrkande 8 anför motionärerna att regeringen bör lägga fram en plan för att säkra resurser till allmännyttiga ändamål som i någon mån finansieras genom lotteriförsäljning. Motionärerna menar att relationen mellan lotteriförsäljning och civilsamhället är något gott i grunden och ett förhållande som bör upprätthållas.

I kommittémotion 2023/24:2803 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) anför att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag om hur de allmännyttiga lotteriernas administrativa kostnader kopplade till licensförfarandet ska minska.

I kommittémotion 2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) anför i yrkande 21 att alla allmännyttiga lotterier bör behandlas lika oaktat huvudman. I samma motions yrkande 22 understryks vikten av tydlig avsändare på lotterier för allmännyttiga ändamål. Motionärerna anför att eftersom lotterierna säljs för allmännyttiga ändamål är det viktigt att det i högre grad redovisas för konsumenten vart överskottet från lotterierna går.

Också i kommittémotion 2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1 framförs vikten av en tydlig avsändare på lotterier för allmännyttiga ändamål.

Bakgrund

Enligt 6 kap. spellagen får licens för lotteri till förmån för allmännyttiga ändamål endast ges till en ideell förening eller ett registrerat trossamfund som:

1. enligt sina stadgar har till huvudsakligt syfte att främja allmännyttiga ändamål inom landet,
2. bedriver verksamhet som huvudsakligen tillgodoser ett sådant ändamål,

3. inte vägrar någon inträde som medlem, om det inte finns särskilda skäl för detta med hänsyn till arten eller omfattningen av föreningens eller trossamfundets verksamhet eller syfte eller av någon annan orsak och
4. för sin verksamhet behöver intäkter från spel.

Ytterligare förutsättningar för att kunna bevilja licens är att vinstandelen anges på lottsedlarna eller lottlistorna eller där lotteriet bedrivs, att det kan antas att lotteriet kommer att ge licenshavaren skälig avkastning och att denna kommer att användas för det allmännyttiga ändamålet. En juridisk person som är verksam huvudsakligen inom en enda kommun får även utan licens, men efter registrering hos en kommun, tillhandahålla sådana lotterier som får omfattas av en licens om lotteriet endast tillhandahålls inom den eller de kommuner där den juridiska personen är verksam, lotteriet inte tillhandahålls från en fast försäljningsplats genom ett serviceföretag, vinstandelen anges på lottsedlarna eller lottlistorna eller på den plats där lotteriet tillhandahålls, och det finns en utsedd kontaktperson för lotteriet.

Enligt förslag i proposition 2021/22:242 En förstärkt spelreglering infördes ett undantag från bonusbegränsningen i spellagen för spel för allmännyttiga ändamål (bet. 2022/23:KrU2, rskr. 2022/23:29). För övriga spelformer är det inte tillåtet att erbjuda bonus vid mer än ett tillfälle per spelare. Undantaget motiverades av att förbudet mot att erbjuda bonus vid mer än ett tillfälle är en konsumentskyddande regel som särskilt syftar till att förhindra att spelare med problem lockas till spel. De olika verksamheter som omfattas av spellagen medför enligt regeringen skilda risker ur ett konsumentskydds- och säkerhetsperspektiv och den typ av spel som de allmännyttiga organisationerna tillhandahåller anses generellt sett vara spel med låg risk för spelproblem. Det är i de här fallen fråga om låga insatsmöjligheter per lott och oftast rör det sig om långsammare spel med lägre vinstnivå. Enligt regeringen hade det inte heller framkommit att de premier som många av lotterierna under en lång tid använt sig av hade bidragit till ett osunt spelande.

Regeringen gav den 5 april 2018 Statskontoret i uppdrag att följa upp och utvärdera omregleringen av spelmarknaden (Fi2018/01523/OU). Statskontoret har sedan dess årligen redovisat arbetet under perioden 2018–2022. Statskontorets utvärdering av omregleringen av spelmarknaden behandlade bl.a. frågan om förutsättningarna för allmännyttiga organisationer att ta del av intäkter från spel. I sin slutrapport (2022:5) bedömde Statskontoret att omregleringen i hög grad har bevarat förutsättningarna för allmännyttiga organisationer att ta del av intäkter från spel.

Spelinspektionen ska enligt 15 kap. 1 § spelförordningen (2018:1475) ta ut en avgift för att pröva en ansökan enligt spellagen. I 2 § 3 spelförordningen anges grundbelopp för licens för lotterier vad gäller spel för allmännyttiga ändamål.

Det saknas reglering i spellagen om att det i samband med marknadsföring av spel till förmån för allmännyttiga ändamål ska informeras om spelets förmånstagare. Att utelämna information om detta skulle dock kunna anses

strida mot förbudet mot vilseledande marknadsföring i marknadsföringslagen (2008:486).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den del av spelmarknaden som är förbehållen spel för allmännyttiga ändamål har bedömts medföra en låg risk för skadligt spelande och spelberoende. Utskottet anser att de möjligheter som spel för allmännyttiga ändamål medger är positiva för idrottsrörelsen och övriga delar av civilsamhället. Utskottet ser inte något behov av tillkännagivanden i enlighet med motionsyrkandena. Motionerna 2023/24:467 (SD) yrkandena 3 och 8, 2023/24:2483 (C) yrkandena 21 och 22, 2023/24:2803 (V) och 2023/24:2812 (C) yrkande 1 avstyrks därmed.

Reglering av politiska partiers lotterier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om reglering av politiska partiers lotterier med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 16 (S, V, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 43 anför motionärerna att lotterier för allmännyttiga ändamål är en typ av spel med liten risk för osunt spelande och en viktig del av intäkterna för exempelvis idrottsföreningar. Motionärerna anser också att det är viktigt att politiska partier även fortsättningsvis ska få bedriva väl reglerade lotterier för att stärka de egna intäkterna.

I kommittémotion 2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 19 anføres att inga undantag ska göras för partier eller bolag och föreningar som ägs av politiska partier när det gäller försäljning av lotter och spel. I motionen anføres att de lagar som finns för att skydda konsumenter givetvis även ska gälla för politiska partier och bolag och föreningar som ägs av politiska partier.

I kommittémotion 2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 anføres att politiska partier samt föreningar och bolag som ägs av politiska partier inte ska räknas in i undantaget i spellagen som medger att dessa får bedriva lotteriverksamhet.

Bakgrund

I februari 2024 presenterades departementspromemorian Partipolitiska lotterier (Ds 2024:3). I promemorian redovisades en översyn av regleringen av

partipolitiska lotterier och lämnades två förslag till framtida reglering. Ett förslag innebär att lotterier till förmån för partipolitiska verksamheter inte längre ska kunna få licens enligt spellagen, och ett förslag innebär vissa förändringar av villkoren för tillhandahållande av sådana lotterier. I promemorian förordades alternativet med skarpare krav, snarare än ett förbud.

Bland annat föreslogs skärpningar som innebär att de undantag från spellagens kreditförbud och bonusbegränsningar som gäller för allmännyttiga spel, inte längre ska gälla partipolitiska lotterier. Vidare föreslogs att det vid köp av spel till förmån för partipolitisk verksamhet, samt i marknadsföringen, tydligt ska framgå vilket parti som är förmånstagare, samt att spelskatt ska betalas vid spel till förmån för partipolitisk verksamhet. Förslaget har remitterats. Remisstiden löper ut den 12 augusti 2024.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2023/24:413 (SD) yrkande 19, 2023/24:467 (SD) yrkande 9 och 2023/24:2686 (S) yrkande 43.

Vadhållning och matchfixning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vadhållning och matchfixning samt om att Sverige bör tillträda Macolinkonventionen med hänvisning till pågående arbete.

Jämför reservation 17 (V), 18 (C) och 19 (MP).

Motionerna

Angelika Bengtsson m.fl. (SD) anför i motion 2023/24:354 yrkande 1 att regeringen bör utreda möjligheten att höja straffsatserna för mutbrott. Enligt motionärerna är matchfixningsproblematiken ofta kopplad till tyngre kriminalitet, men på grund av att straffvärdet för mutbrott är för lågt saknar polisen möjlighet och befogenheter att använda sig av telefonavlyssning. Motionärerna menar vidare i yrkande 2 att regeringen bör prioritera ett nordiskt samarbete i förebyggande syfte för att motverka matchfixning. Motionärerna anför vidare i yrkande 3 att Sverige bör skriva under Europarådets Macolinkonvention, och i yrkande 4 att berörda myndigheter eller organisationer bör bistå Riksidrottsförbundet med att utbilda idrottsföreningar och idrottsledare i frågan om matchfixning. I yrkande 5 anför motionärerna att regeringen bör utreda möjligheten att instifta ett internationellt organ mot matchfixning, liknande Världsantidopningsbyrån (World Anti Doping Agency, Wada). Enligt motionärerna har matchfixning inte några landsgränser och det vore därför rimligt om en lämplig aktör tar

initiativet till att driva matchfixningsfrågan på ett liknande sätt. I samma motions yrkande 7 framförs att regeringen bör utreda möjligheten att införa spelstopp på matcher där det finns misstankar om matchfixning och se över vem som ska ha befogenhet att verkställa spelstoppet.

Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) anför i kommittémotion 2023/24:987 yrkande 3 att Sverige bör underteckna Macolinkonventionen för att kunna delta i det internationella samarbetet kring matchfixning. Enligt motionärerna är matchfixning ett internationellt fenomen och det behövs samarbete över landsgränserna. Sverige behöver därför få delta i beslutsmöten eller på annat sätt ta aktiv del i viktiga samarbeten.

I kommittémotion 2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) anför i yrkande 24 att Sverige borde ha ett betydligt aktivare arbete mot matchfixning och bör ratificera Macolinkonventionen mot matchfixning.

Också i kommittémotion 2023/24:1876 av Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 13 framförs att Macolinkonventionen bör ratificeras.

Bakgrund

I den nu aktuella propositionen föreslås att sanktionsavgiften vid överträdelse av penningtvättslagen som görs av en tillhandahållare av spel ska justeras. Förslaget syftar till att bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar. Genom justeringen kommer sanktionsavgiften vid överträdelse av penningtvättslagen att kunna uppgå till samma högsta belopp som vid överträdelse av spellagen.

I samband med propositionen Åtgärder för att säkerställa en sund och säker spelmarknad (prop. 2022/23:33, bet. 2022/23:KrU7, rskr. 2022/23:189) infördes ett flertal åtgärder för att motverka manipulation av resultat inom sport, s.k. matchfixning. Åtgärderna omfattade bl.a. utökade möjligheter för licenshavare och idrottsförbund att behandla personuppgifter inom ramen för arbetet mot matchfixning, en möjlighet att meddela föreskrifter om kontrollrutiner för att upptäcka och motverka matchfixning och en skyldighet för licenshavare att på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om brott i samband med spel.

Spelinspektionen har bemyndigande att meddela föreskrifter om förbud eller begränsningar av spel på vissa tävlingar eller händelser i tävlingar, eller andra åtgärder för att bekämpa manipulation av resultat inom sport som utgör objekt för vadhållning (21 kap. 5 § spellagen och 16 kap. 6 § spelförordningen). Myndigheten har som en följd av bemyndigandet tagit fram särskilda föreskrifter och allmänna råd på området (SIFS 2020:2) som komplement till spellagen och spelförordningen.

Det finns krav på att licenshavare ska ha rutiner för att upptäcka och motverka förekomsten av spelfusk. Straffskalan för spelfuskbrott av normalgraden är fängelse i högst 2 år och för grovt brott, fängelse i lägst 6 månader och högst 6 år (19 kap. 4 och 5 §§ spellagen). Det är vidare förbjudet

att erbjuda vadhållning på evenemang där den övervägande delen av deltagarna är under 18 år (8 kap. 2 § spellagen).

Enligt 14 kap. 2 och 3 §§ spelförordningen ska Spelinspektionen ansvara för ett särskilt matchfixningsråd som ska samverka mot manipulation av sporthändelser. Rådet mot matchfixning ska ledas av Spelinspektionen och bestå av representanter för Åklagarmyndigheten, Polismyndigheten och Regeringskansliet. Spelinspektionen får även tillåta att representanter från Riksidrottsförbundet, särskilt berörda idrottsförbund och särskilt berörda organisationer deltar.

Den s.k. Macolinkonventionen eller Europarådets konvention om manipulation av resultat inom idrott (Council of Europe Convention on the Manipulation of Sports Competitions) har utarbetats för att stärka det internationella samarbetet mot uppgjorda matcher. Syftet med konventionen är att bekämpa manipulation av resultat inom idrott och att skydda idrottens oberoende (artikel 1.1). Ett huvudsakligt mål är att förebygga, upptäcka och ingripa mot nationell eller gränsöverskridande manipulation av idrottstävlingar. Konventionen avser även att främja nationellt och internationellt samarbete, med samma syfte, mellan berörda offentliga myndigheter samt med organisationer som är delaktiga i idrott och vadhållning inom idrott (artikel 1.2).

Regeringen ställde sig i samband med konventionens ikraftträdande positiv till att Sverige och EU ansluter sig till konventionen (se fakta-PM 2014/15:FPM26 Undertecknande av Europarådets konvention om manipulation av resultat inom idrott). Med beaktande av lojalitetsplikten bedömdes det dock att Sverige inte kunde ratificera konventionen för ett slutligt avgörande inom EU. Kulturutskottet har tidigare delat denna bedömning (bet. 2021/22:KrU5 s. 31).

Enligt regeringen har Macolinkonventionen beaktats i samband med omregleringen av den svenska spelmarknaden (prop. 2017/18:220 s. 124, 125 och 192) och i samband med ovan nämnda lagändringar.

I december 2023 gjordes ändringar i spelförordningen som bl.a. innebär att Spelinspektionen blir en plattform för informationsdelning för att motverka matchfixning. I samband med detta beslutade Regeringskansliet den 18 december 2023 om att anmäla ett förslag till ändringar i spelförordningen till Europeiska kommissionen. Förordningsändringarna innebär bl.a. att Spelinspektionen ska inrätta en plattform för informationsdelning. Ändringarna innebär också att Spelinspektionen, spelbolag och vissa idrottsförbund får utökade skyldigheter och möjligheter att utbyta uppgifter om misstänkt matchfixning. Inrättandet av plattformen syftar till att underlätta informationsdelningen och att Sverige ska uppfylla de krav som ställs i Macolinkonventionen. Anmälan till Europeiska kommissionen följs av en frysningstid på tre månader då övriga medlemsstater och kommissionen har möjlighet att granska förslagen. Regeringen kommer att ta slutlig ställning till förordningsändringarna när frysningstiden har löpt ut. Därefter kan Sverige tillträda konventionen.

I enlighet med förslag i budgetpropositionen för 2024 utökades anslaget 15:1 Spelinspektionen med 10,8 miljoner kronor för att förstärka myndighetens tillsyn och arbete mot olicensierat spel och matchfixning (prop. 2023/24:1 utg. omr. 17 s. 207, bet. 2023/24:KrU1, rskr. 2023/24:77).

Promemorian En rätt för licenshavare att behandla uppgifter om lagöverträdelser (Fi2024/00220) har remitterats. Remisstiden går ut den 30 april 2024. I promemorian föreslås att det ska införas en rätt för licenshavare med licens för vadhållning enligt 8 kap. spellagen att för vissa ändamål behandla uppgifter om att någon kan ha begått ett visst brott. Behandling av sådana personuppgifter föreslås vara tillåten om det är nödvändigt för att granska ett spel om pengar i syfte att upptäcka fusk, bedrägeri och annan brottslig verksamhet, för att kontrollera och rapportera avvikande spelmönster och misstankar om manipulation av resultat inom sport med avseende på vadhållning samt för att kontrollera och rapportera om en spelare deltagit i vadhållning i strid med idrottens regelverk om matchfixning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 december 2024.

Spelinspektionen har i regleringsbrevet för 2024 fått i uppdrag att utveckla tillsynen av spelmarknaden samt arbetet mot olicensierad spelverksamhet och matchfixning, mot bakgrund av bl.a. ny lagstiftning som innebär att inspektionen får ytterligare verktyg i tillsynsarbetet (prop. 2021/22:242, bet. 2022/23:KrU2, rskr. 2022/23:29 och prop. 2022/23:33, bet. 2022/23:KrU7, rskr. 2022/23:189). Myndigheten ska redogöra för hur den utvecklade tillsynen samt arbetet mot olicensierad spelverksamhet och matchfixning förväntas bidra till att bekämpa organiserad brottslighet. Myndigheten ska löpande informera Regeringskansliet (Finansdepartementet) om arbetet med uppdraget. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2025.

Spelinspektionen fick vidare under 2023 två uppdrag för att kartlägga och motverka kriminell verksamhet i samband med spel, dels ett uppdrag att se över hur samarbetet för att bekämpa olaglig spelverksamhet kan stärkas, dels ett uppdrag om åtgärder för att motverka att spelkonton används för penningtvätt och annan kriminell verksamhet. Uppdragen ska redovisas den 30 april 2024 respektive den 31 maj 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen i den nu aktuella propositionen föreslår att sanktionsavgiften vid överträdelser av penningtvättslagen som görs av en tillhandahållare av spel ska justeras. Utskottet konstaterar att förslaget syftar till att bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar och välkomnar förändringen. Utskottet noterar vidare att regeringen vidtagit steg för att möjliggöra att Sverige ansluter sig till Macolinkonventionen. Utskottet välkomnar att Spelinspektionen, spelbolag och vissa idrottsförbund genom ändringar i spelförordningen i samband med tillträdet till konventionen får utökade skyldigheter och möjligheter att utbyta uppgifter om misstänkt matchfixning. Åtgärderna kan förväntas stärka idrottsrörelsens möjligheter till

en effektiv egenkontroll när det gäller matchfixning. Utskottet avstyrker motionerna 2023/24:354 (SD) yrkandena 1–5 och 7, 2023/24:987 (V) yrkande 3, 2023/24:1876 (MP) yrkande 13 och 2023/24:2483 (C) yrkande 24 med hänvisning till pågående arbete.

Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om ett nationellt spelinstitut och en nationell spelstrategi m.m.

Jämför reservation 20 (SD), 21 (C), 22 (MP) och 23 (C).

Motionerna

Michael Rubbestad m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:348 yrkande 3 att en nationell strategi för e-sport bör antas. Vidare framför motionärerna i yrkande 5 att regeringen bör utreda inrättandet av ett spelinstitut med syfte att marknadsföra det svenska e-sportundret utomlands. Motionärerna anför vidare i yrkande 14 att regeringen bör utreda möjligheten att inrätta ett e-sportråd som kan bevilja ekonomiska bidrag till spelutvecklare med nya idéer. Motionärerna menar vidare i yrkande 15 att detta e-sportråd bör uppmuntra speltillverkare att skapa spel som bidrar till fysisk aktivitet och rörelse och medvetenhet om sambandet mellan hälsa och spelframgång.

Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2023/24:2067 yrkande 12 att regeringen bör överväga att bredda begreppet e-sport och erkänna det som kultur och officiell sport.

Amanda Lind m.fl. (MP) lyfter i kommittémotion 2023/24:1884 yrkande 1 behovet av att ta fram en nationell strategi för dataspel. I motionen framhålls att Sverige brukar räknas till ett av världens tio främsta länder inom spelutveckling och att andra länder nu lanserar strategier och satsar stort på olika slags stödsystem. Inom ramen för en svensk nationell strategi kan frågor som stödsystem, kompetensförsörjning, tillgänglighetsfrågor, breddat deltagande samt möjlighet för barn och unga att komma i kontakt med spelskapande hanteras. I samma motions yrkande 6 framhålls behovet av att stödja initiativ för en mer jämställd och öppen spelkultur. Vidare framhålls i motionens yrkande 8 vikten av att främja spelbranschen och att förutsättningarna för att inrätta ett institut för kulturella och kreativa näringar för främjande av spel, musik, film samt andra kulturella och kreativa branscher därför bör utredas.

Rickard Nordin (C) begär i motion 2023/24:2736 yrkande 4 ett förtydligande av lagstiftningen när det gäller möjligheterna att betala ut prispengar i e-sport och förströelsespel som är baserade på skicklighet. Motionären framför i motionens yrkande 5 att kompetensen i spelbranschen ska tas till vara och överföras till andra sektorer i samhället. Motionären anser

vidare i yrkande 8 att en nationell spelstrategi bör upprättas liksom ett nationellt spelinstitut.

Bakgrund

Enligt Svenska E-sportförbundet (SESF) är e-sport ett samlingsnamn på tävlingsinriktade elektroniska dataspel och tv-spel. För att ett spel ska anses vara en e-sport krävs att de tävlande möter varandra och inte bara spelar mot datorn. Det är även den tävlandes prestation som ska vara det avgörande för vem som vinner och ingen slumpmässighet får finnas. Hasardspel som t.ex. poker eller lotterier är därför enligt förbundet inte e-sport.

Sedan 2023 är Svenska E-sportförbundet medlem i Riksidrottsförbundet. Svenska E-sportförbundet startade 2016 för att samla den organiserade och tävlingsinriktade e-sporten i Sverige. Förbundet arbetar bl.a. för att alla spelare ska vara försäkrade, att arrangörer och domare ska vara utbildade och e-sporten ska få bättre möjligheter att växa stabilt samt att all e-sport ska stå bakom Svensk e-sports Code of Conduct och följa samma regler kring fair-play.

Vad gäller möjligheterna till föreningsbidrag till e-sport kan t.ex. spelkulturförbundet Sverok, ett av Sveriges största ungdomsförbund, lämna bidrag till e-sportföreningar. Sverok är en ideell organisation med ca 40 000 medlemmar i ca 2 000 föreningar över hela landet. Sverok samlar, utvecklar och sprider spelkulturen och är medlem i studieförbundet Studieförbundet. Sverok informerar även på sin webbplats om olika möjligheter för medlemsföreningarna att söka bidrag från t.ex. fonder eller kommuner.

Både SESF och Sverok arbetar aktivt för att skapa ett inkluderande sammanhang i föreningarnas verksamhet och olika arrangemang. Tolv svenska e-sportorganisationer har dessutom arbetat tillsammans i över ett år för att ta fram Svensk e-sports Code of Conduct. Den innehåller etiska regler för e-sportarrangemang på alla nivåer, för såväl spelare som arrangörer.

Region Skånes kulturnämnd har från regionfullmäktige fått i uppdrag att främja tillkomsten av ett nationellt spelinstitut med placering i Skåne. Kulturnämnden i Skåne avser att under 2024 ta fram en handlingsplan för inrättandet av ett spelinstitut.

När det gäller möjligheten att betala ut prispengar i e-sport krävs inte licens enligt spellagen för att bedriva tävlingar där vinnaren utses genom ett prestationsmoment, dvs. utan inslag av lottning eller slump.

En spelare inom e-sport och andra onlinespel kan ha olika slags inkomster. Det kan t.ex. handla om inkomster från direktsändning (streaming) och inspelade klipp, om prispengar i tävlingar och om sponsorerättigheter. Inkomsterna från verksamheten tas antingen upp som lön eller som självständigt bedriven verksamhet i inkomstslaget tjänst (se vidare Skatteverkets webbsida).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Sverige är ett av världens mest framstående länder på spelutvecklingsområdet. Utskottet har förståelse för motionärernas uppfattningar om spelstrategi och spelinstitut men är i dagsläget inte berett att rikta tillkännagivanden till regeringen med anledning av motionsyrkandena. Utskottet avser dock att noga följa frågan. Motionerna 2023/24:348 (SD) yrkandena 3, 5, 14 och 15, 2023/24:1884 (MP) yrkandena 1, 6 och 8, 2023/24:2067 (SD) yrkande 12 samt 2023/24:2736 (C) yrkandena 4, 5 och 8 avstyrks därmed.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsförslag som beretts i förenklad ordning.
Jämför det särskilda yttrandet (SD).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare under valperioden berett motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor. Detta har gjorts i betänkandet 2022/23:KrU7. Utskottet avstyrker därför yrkandena i bilaga 3.

Reservationer

1. Uppföljning av lagstiftning, punkt 2 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motion

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att folkhälsoaspekten är central i spelmarknadspolitiken. Det är centralt att minimera risken för att personer som spelar ska utveckla spelberoende och fastna i en spelproblematik. Vi står bakom den modell med ett licenssystem som numera finns på plats på den svenska spelmarknaden. Vår uppfattning är att omregleringen av spelmarknaden på det stora hela har varit framgångsrik. Vi vill dock att en grundlig utvärdering påbörjas fem år efter att den nya lagstiftning som följde av 2018 års proposition om en omreglerad spelmarknad trädde i kraft, så att vi med ett antal års facit i hand kan få en tydlig överblick över hur omregleringen har fallit ut. Inte minst är en sådan utvärdering viktig att göra eftersom regeringen sedan omregleringen trädde i kraft 2019 har agerat för att genomdriva en rad ytterligare reformer som förändrar förutsättningarna på den svenska spelmarknaden sett till det ursprungliga läget direkt efter omregleringen.

2. Uppföljning av lagstiftning, punkt 2 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 3 och
avslår motion
2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

För att säkerställa att det finns en adekvat lagstiftning som skyddar konsumenter och bekämpar organiserad brottslighet inom pengaspel krävs uppföljning av hur de nya delarna i lagstiftningen fungerar för att också se vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas.

3. Tillstånd och licenser för spel, punkt 3 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 och
avslår motionerna

2023/24:1662 av Alexandra Völker (S),

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 23 och

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Utanför det svenska licenssystemet på spelmarknaden finns en marknad med olicensierade alternativ som riktar sig mot svenska spelare. Spelare kan välja att vända sig till dessa alternativ i stället för licensierade alternativ exempelvis av skäl som att dessa spelsajter erbjuder bonusar och kampanjer som inte tillåts hos bolag med svensk licens. Dessa sajter riktar in sig på spelare som tidigare har anmält sig till Spelpaus, men som nu vill börja spela igen. Man försöker alltså fånga in högriskspelare. Vi anser att det är av yttersta vikt för legitimiteten i det licenssystem som finns på den omreglerade svenska spelmarknaden att illegala aktörer hålls tydligt utanför. En av målsättningarna med omregleringen på den svenska spelmarknaden var att uppnå en hög kanaliseringsgrad. Det är en förutsättning bl.a. för ett gott konsumentskydd. Den socialdemokratiskt ledda regeringen bedömde inför omregleringen att kanaliseringsgraden skulle bli minst 90 procent på den svenska spelmarknaden. Statskontorets uppföljning och utvärdering av omregleringen pekar dock på problem sett till regeringens målsättning. Statskontoret har

exempelvis bedömt att kanaliseringsgraden under 2020 uppskattningsvis var 85 procent, detta även under varje enskilt kvartal under året, vilket kan jämföras med att motsvarande siffra under 2019 bedömdes vara 88 procent. Läget blir än mer oroväckande om man tar hänsyn till att kanaliseringsgraden skiljer sig åt mellan olika spelformer, där exempelvis onlinekasino av Copenhagen Economics bedömdes ha en så pass låg kanaliseringsgrad som 72–78 procent under januari 2020. Den låga och skiftande kanaliseringsgraden är ett hot mot legitimiteten i omregleringen av spelmarknaden och regeringen bör därför se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att säkerställa att kanaliseringsmålet som sattes upp inför omregleringen också nås, och helst mer därtill.

4. Tillstånd och licenser för spel, punkt 3 (V, C, MP)

av Amanda Lind (MP), Vasiliki Tsouplaki (V) och Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 23 och

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 2 och

avslår motionerna

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 4 och

2023/24:1662 av Alexandra Völker (S).

Ställningstagande

Alla typer av kommersiella spel bör vara lika inför lagen. När den nya spelregleringen infördes var restaurangkasinon en verksamhet på tydlig nedgång, och den ansågs därför inte behöva samma reglering. På senare år har dock utvecklingen vänt och vissa restaurangkasinon har en mycket omfattande verksamhet utan att omfattas av samma regelverk som andra kasinon eller annan spelverksamhet. Det innebär ett betydligt sämre konsumentskydd än för andra spelverksamheter. Exempelvis kan du inte stänga av dig vid problemspelande, och registrering av spelare saknas. Det är inte rimligt att en så tydlig del av spelmarknaden ska sakna en sådan reglering. Undantagen i kravställningen för licenshavare av restaurangkasinon bör därför upphöra.

5. Riskspelande, punkt 4 (S)

av Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Ewa Pihl Krabbe (S), Johan Andersson (S) och Monica Haider (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 28 och

avslår motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16 och

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Det är viktigt att uppmärksamma att det finns en viss problematik kring datorspel, som bl.a. Folkhälsomyndigheten har rapporterat om. Folkhälsomyndigheten pekar på att det finns ett samband mellan datorspel och problem med spel om pengar, och vissa inslag i datorspel är särskilt problematiska i det perspektivet. Sambandet kan vara viktigt för arbetet med att förebygga problem med spel om pengar. Bland män som spelade datorspel dagligen 2018 hade andelen med problemspelande ökat tre år senare. Bland kvinnor som spelade datorspel dagligen 2018 hade andelen med någon grad av spelproblem ökat tre år senare. Vi vill uppmana regeringen att noga följa utvecklingen inom datorspel och gejmning.

6. Riskspelande, punkt 4 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 16 och

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

avslår motion

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 28.

Ställningstagande

I Statskontorets slutrapport lyfter Statskontoret fram att verktyget spelpaus.se har förbättringspotential. Spelpaus.se möjliggör för problemspelare att stänga av sig från spelbolag med svensk licens, men olicensierade spel är fortfarande tillgängliga. Statskontoret uttrycker specifikt att spelpaus.se är ett verktyg som kan utvecklas. Det finns en problematik i dagsläget med att spelare stänger av sig från spel i stället för att söka vård eller stöd, och att vissa av dessa spelare fortsätter att spela hos olicensierade spelbolag. Därför bör regeringen se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra spelpaus.se.

Folkhälsoaspekten är central i sverigedemokratisk politik, där vi aktivt verkar för att minimera risken för att enskilda individer ska utveckla ett beroende. Genom att bredda begreppet och erkänna e-sport som kultur och officiell sport skulle arbetet mot spelberoende kunna innefatta även e-sportspelarna. De individer som riskerar att fastna i ett spelmissbruk har då rätt till hjälp eftersom spelmissbruk klassas som en beroendesjukdom vilket i sin tur omfattas av den allmänna sjukvården. Detta bidrar till att staten kan ta sitt ansvar i strävan att förhindra medborgare från att hamna i spelproblematik.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

7. Marknadsföring av spel, punkt 6 (S, MP)

av Amanda Lind (MP), Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Ewa Pihl Krabbe (S), Johan Andersson (S) och Monica Haider (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 42 och 44 samt avslår motion

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi beklagar regeringens beslut att inte gå vidare med förslaget att införa krav på måttfullhet vid marknadsföring av spel. Detta riskerar att öppna upp för aggressiv marknadsföring utan en helhetsbedömning. I den proposition som behandlades i betänkande 2022/23:KrU2 – proposition 2021/22:242 En förstärkt spelreglering – fanns ett förslag som anger på vilket sätt en måttfull marknadsföring ska vara och vikten av en helhetsbedömning. Kommersiella budskap ska begränsas till relevanta fakta som rör spelet, presenterade i så saklig form som möjligt och utan ovidkommande inslag. Marknadsföringen ska inte framställa spel som något socialt attraktivt eller antyda att spel bidrar

till social framgång. Inte heller ska det finnas antydningar om att spel kan vara ett alternativ till arbete, en lösning på finansiella problem eller en form av finansiell investering. Vidare ska budskapens utformning samt deras färg, bild, typografi och layout etc. bedömas utifrån kravet på måttfullhet. Det innebär att varken direktmarknadsföring eller utomhusreklam som sådan är oförenlig med kravet på måttfullhet, utan får bedömas utifrån en helhetsbedömning. För att uppfylla kravet på måttfullhet ska marknadsföringen inte heller vara påträngande (prop. 2016/17:8 s. 46). Vägledning för bedömningen finns bl.a. i Konsumentverkets praxis och allmänna råd, i Europeiska kommissionens rekommendation 2014/478/EU av den 14 juli 2014 om principer för att skydda konsumenter och spelare i samband med onlinespeltjänster och för att förhindra att underåriga spelar onlinespel om pengar samt i branschorganisationernas riktlinjer för marknadsföring.

Som ett exempel på vad som kan anses strida mot måttfullhetskravet kan nämnas marknadsföring som förmedlar bilden av att spel är riskfritt eller liknande om så inte är fallet. Det får också anses strida mot kravet på måttfull marknadsföring att exempelvis ange att ett erbjudande är gratis, om det krävs att spelaren själv måste satsa pengar eller göra någon annan motprestation, som t.ex. att lämna person- eller kontaktuppgifter, för att kunna ta del av det (prop. 2017/18:220 s. 164 och 328).

Det finns anledning att ta oron för att marknadsföringen har en stark påverkan på bl.a. barn och ungdomar på allvar. Marknadsföringen av spel riskerar dessutom att påverka personer med spelproblem negativt och kan leda till mycket allvarliga konsekvenser för både den enskilde och hans eller hennes närstående. Vi förordar därför på samma sätt som förslagen i proposition 2021/22:242 ett justerat krav på måttfullhet. Den närmare innebörden av måttfullhetskravet bör även fortsättningsvis utvecklas genom praxis. Det finns dock skäl för att i spellagen förtydliga att det vid den helhetsbedömning som ska göras ska tas särskild hänsyn till hur riskfyllt det spel som marknadsförs är. Vi anser därför att en helhetsbedömning ska göras för att avgöra om marknadsföringen är måttfull. Vid bedömningen ska det särskilt beaktas hur stor risk det aktuella spelet innebär för utvecklande av spelproblem och i vilken utsträckning marknadsföringen riskerar att nå personer under 18 år.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

8. Marknadsföring av spel, punkt 6 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motion
2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkandena 42 och 44.

Ställningstagande

Marknadsföring av spel ska, enligt spellagen, vara måttfull, vilket vi anser är bra. Inte minst i nära anslutning till omregleringen av spelmarknaden fanns det dock från allmänheten en omfattande kritik mot spelreklamen, som ansågs vara alltför aggressiv och omfattande. Att situationen var sådan hänger ihop med konkurrens om marknadsandelar i anslutning till omregleringen, och att vissa spelaktörer testade gränserna för lagstiftningen vad gäller måttfullhetskravet. Konsumentombudsmannen gick i december 2018 ut med att man stämmer Elec Games Limited, som står bakom Ninja Casino, för att ha brutit mot måttfullhetskravet i spellagen. Resultatet i domen från november 2019 blev bl.a. att patent- och marknadsdomstolen förbjöd spelbolaget att marknadsföra onlinekasino genom s.k. take-over-annonser på internet. Domstolen förbjöd också diverse påståenden som spelbolaget hade använt, så som ”SPELA NU!” och ”Vinstpengarna på bankkontot på fem minuter – helt utan registrering”. Efter att domar har fallit för överträdelser mot måttfullhetskravet i spellagen ser vi nu en praxis som börjar etablera sig på området. Kritiken mot aggressiv spelreklam fortsätter att leva kvar i den svenska samhällsdebatten, även om trycket och uppmärksamheten på spelreklamsfrågan inte är lika höga som tidigare. Vi ser positivt på att det börjar klarläggas tydligare vad måttfullhetskravet innebär, men vi hade helst sett att tydliga ramar och regler kring detta hade funnits på plats tidigare. Vår förhoppning är att långsiktiga och tydliga regler vad gäller spelreklamen ska vara rådande, till gagn och förutsägbara såväl för konsumenter som för de aktörer på spelmarknaden som har valt att ingå i det svenska licenssystemet. Av det skälet valde vi att inte ställa oss bakom förslaget till justerat krav på måttfullhet vid marknadsföring av spel som 2022 lades fram i proposition 2021/22:242 En förstärkt spelreglering. Det är möjligt att vi framöver kommer att göra bedömningen att måttfullhetskravet i lagstiftningen behöver stramas åt, men i dagsläget tycker vi att det är klokare att låta rättspraxis fortsätta få etablera sig för den lagstiftning som redan finns på plats. På så sätt undviker vi också en oförutsägbarhet på den svenska spelmarknaden i fråga om vilka lagar och regler som ska gälla.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

9. Konsumentskydd för vissa typer av dataspel, punkt 7 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2023/24:236 av Fredrik Lindahl (SD) och
2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 7 och
bifaller delvis motionerna
2023/24:784 av Per-Arne Håkansson (S) och
2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 5.

Ställningstagande

I spel på olika digitala plattformar såsom pc, mobiltelefoner m.fl. förekommer i flera fall lotteri- och kasinoliknande moment, som kommit att gå under namnet lootlådor ("loot boxes"). Det handlar om upplägg i spel där användare för verkliga pengar slumpmässigt får virtuella föremål, vilket i vissa fall kan vara att betrakta som lotteri, inte minst om de virtuella föremålen i ett senare skede i någon form kan växlas tillbaka till verkliga pengar. Fenomenet har ökat i spelvärlden på senare år och har blivit ett populärt sätt för spelbolagen att öka sina intäkter. Under våren 2019 gav regeringen Konsumentverket i uppdrag att kartlägga och bedöma eventuella brister vid lotteri- och kasinoliknande inslag i datorspel, så som nämnda loot-lådor. Initiativet välkomnades av oss. I oktober 2019 presenterade Konsumentverket sin kartläggning, vilken senare överlämnades till Spelmarknadsutredningen. Konsumentverkets kartläggning visade bl.a. att det har funnits fall där unga personer har spenderat mycket pengar via lotteri- eller kasino liknande inslag i datorspel. Enligt samma kartläggning verkar det dock samtidigt som att antalet lotteri- och kasinoliknande inslag i spel som i nuläget kan anses omfattas av spellagen, är begränsat. Den tidigare regeringen gjorde i proposition 2021/22:242 En förstärkt spelreglering bedömningen att spellagens tillämpningsområde inte skulle utvidgas för att täcka in lotteri- och kasinoliknande inslag i datorspel som inte redan omfattas av lagens tillämpningsområde. Precis som flera remissinstanser som yttrade sig i beredningen inför propositionen nöjer vi oss dock inte med att inte göra någonting. Vi välkomnar kunskapshöjande insatser kring frågan, men vi menar också att regeringen bör verka för att återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som bidrar till att stärka konsumentskyddet i förhållande

till fenomenet med loot-lådor, och då i synnerhet med fokus på att skydda minderåriga personer.

10. Konsumentskydd för vissa typer av dataspel, punkt 7 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 5 och

bifaller delvis motionerna

2023/24:236 av Fredrik Lindahl (SD),

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 7 och

2023/24:784 av Per-Arne Håkansson (S).

Ställningstagande

Inom vissa typer av spel förekommer allt oftare hasardliknande moment eller aggressiv marknadsföring som ibland kan vara vilseledande. Det kan bl.a. handla om spel som marknadsförs som gratis att spela, men där köp av tillägg eller annan form av betalning så småningom kan krävas. Användning av vilseledande metoder för att driva försäljning är allvarligt, särskilt när de riktas mot barn. Marknadsföringslagen (2008:486) är tydlig med att vilseledande metoder inte är tillåtna, och det finns goda initiativ i självreglerande system som PEGI² på marknaden. Som marknaden utvecklas är det tydligt att det kan finnas behov av att se över lagstiftning och reglering för att säkerställa att det inte finns kryphål i lagen som möjliggör vilseledande metoder. Regeringen bör därför agera för att regleringen av marknadsföring och köp i spel ses över.

11. Spel på kredit, punkt 8 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

² Pan European Game Information (förkortat PEGI) är en europeisk standard för ålder-rekommendationsmärkning av datorspel. Märkningen är frivillig från utgivarens sida men stöds av alla större spelutgivare världen över.

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 20 och

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 10.

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har länge motsatt sig att det ska finnas undantag från förbudet för licenshavare och spelombud att erbjuda eller lämna kredit för insatser i spel. Ett undantag i spellagen medger dock att det går att göra lotteriköp på kredit. Skälet till att en person gör ett kreditköp är ofta avsaknad av egna ekonomiska resurser för att kunna köpa det personen vill ha eller har behov av för tillfället. Att köpa en lott eller att spela om pengar innebär att man försöker att vinna stora summor pengar, men sannolikheten att vinna är dock statistiskt sett mycket liten. En person som väljer att låna till ett sådant köp är antingen desperat eller spelberoende, eller båda delarna. Vi anser att det inte bör vara tillåtet att försöka göra vinst på människor som vänt sig till en sådan förenklad väg ut ur ekonomiska problem. Således bör det inte vara tillåtet att erbjuda spel på kredit i Sverige. Av det följer vidare att den som ansvarar för prenumerationstjänster på området bör ta betalt för de lotter som denne säljer innan dessa avsänds till kunden. Via antagandet av proposition 2017/18:220 En omreglerad spelmarknad stramades reglerna upp för att erbjuda kredit för spelande, men fortfarande finns möjlighet till undantag från lagen om än mer begränsat än tidigare.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

12. Skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel, punkt 9 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2463 av Alireza Akhondi m.fl. (C) yrkande 9 och

avslår motion

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 18.

Ställningstagande

Från och med den 1 september 2018 gäller skriftlighetskrav vid telefonförsäljning för näringsidkare som på eget initiativ kontakter en

konsument per telefon i syfte att ingå ett avtal enligt lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen). Skriftlighetskravet omfattar alla varor och tjänster förutom lotterier, spel och paketresor. Argumenten för att lotterier och speltjänster ska undantas är svaga. Riksdagen har sedan flera år tillbaka också riktat ett tillkännagivande till regeringen om att utreda om även lotterier bör omfattas av distansavtalslagens krav. Regeringen har ännu inte återkommit med anledning av tillkännagivandet. I enlighet med riksdagens tillkännagivande bör regeringen skyndsamt återkomma med ett lagförslag om hur även lotterier och speltjänster kan omfattas av distansavtalslagen och därmed även av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning.

13. Lotterier för allmännyttiga ändamål, punkt 10 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 8 samt avslår motionerna

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 21 och 22,

2023/24:2803 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) och

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Stora delar av civilsamhället får betydande delar av sina intäkter från lotteriförsäljning. Lotterier lyder under en förbudslagstiftning, vilket innebär att tillstånd krävs för att få bedriva lotteriverksamhet. Lotterimarknaden är förbehållen staten och de lotterier som bedrivs för s.k. allmännyttiga ändamål. Vi anser att det är av yttersta vikt att civilsamhället även i fortsättningen får de ekonomiska förutsättningar som krävs för att verksamheterna ska blomstra. Relationen mellan lotteriförsäljning och civilsamhället är något gott i grunden, det är ett förhållande som bör upprätthållas. Skulle kommersiella spelaktörers marknadsandel bli avsevärt större än i dag utan att marknaden i sig blir större, lär det innebära att en mindre andel av försäljningsvinsterna kommer allmännyttiga ändamål till del i civilsamhället. Därför vill vi att denna utveckling övervakas noga, och att en plan läggs fram för att säkra resurser till allmännyttiga ändamål som i någon mån finansieras genom lotteriförsäljning.

14. Lotterier för allmännyttiga ändamål, punkt 10 (V, MP)

av Amanda Lind (MP) och Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2803 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) och
avslår motionerna

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 8,
2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 21 och 22 samt
2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

För att civilsamhället verkligen ska kunna vara självständigt och utgå från sina medlemmars intressen och inte vara beroende av politikernas välvilja behöver man ha en annan finansiering än från det offentliga. Det måste därför även i fortsättningen vara möjligt att driva verksamheter som bingohallar, secondhandbutiker och kaféer och ha enklare försäljning vid idrotts-evenemang. Lotterier bidrar varje år med stora summor till svenskt föreningsliv. Intäkterna är en viktig inkomstkälla som tryggar både verksamheten och föreningslivets oberoende. Vi värnar goda villkor för de allmännyttiga lotterierna. Lotterierna bör inte falla under samma regelverk som de stora nätkasinobolagen eftersom det är två olika typer av verksamhet. I all lagstiftning där civilsamhället berörs vill vi se konsekvensanalyser av hur en föreslagen förändring påverkar olika organisationsformer. Den grundläggande skillnad som finns mellan allmännyttig ideell verksamhet och ett vinstdrivande företag måste också ge utslag i lagstiftningen och visa sig i skillnader i regleringen.

Även om ett skriftlighetskrav på avtal som sker vid försäljning av lotter via telefon på många sätt är rimligt förstår vi de invändningar som bl.a. AB Svenska Spel, IOGT-NTO/Miljonlotteriet och Intresseföreningen Sveriges allmännyttiga lotterier har. Ett skriftlighetskrav ger ökad administration för lotterierna och därmed större kostnader. Det drabbar viktig ideell verksamhet direkt, t.ex. sociala insatser, barn- och ungdomsidrott eller verksamhet och forskning för personer med en funktionsnedsättning eller sjukdom.

Vi vill därför se att de negativa konsekvenserna av förslaget vägs upp med att man minskar kostnaderna för de allmännyttiga licenshavarna på annat sätt. Vi har t.ex. sett hur certifieringskraven blivit orimligt omfattande och dyra sedan omregleringen av spelmarknaden. Många av de små lotterierna har inte klarat av det och lagt ned sin verksamhet, trots att en enig riksdag fattade beslut

om att de allmännyttiga aktörerna inte skulle påverkas negativt av den nya lagstiftningen.

Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag om hur de allmännyttiga lotteriernas administrativa kostnader kopplade till licensförfarandet ska minska.

15. Lotterier för allmännyttiga ändamål, punkt 10 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkandena 21 och 22 samt

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 1 och

avslår motionerna

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 8 samt

2023/24:2803 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V).

Ställningstagande

Allmännyttiga lotterier är en viktig inkomstkälla för civilsamhället. Det är samtidigt viktigt med konsumentupplysning. Eftersom lotterierna säljs för allmännyttiga ändamål är det också viktigt att det i högre grad redovisas vart överskottet från lotterierna går. Det är rimligt att mindre lotterier helt undantas, men för större lotterier är det rimligt att redovisa vilka som tar del av vinsterna från lotteriet. På samma sätt som det är konsumentupplysning att redovisa en vinstplan är det minst lika viktigt att redovisa vart överskottet går. Det finns exempel på lotterier där detta inte alls är tydligt, vilket gör det svårare för konsumenterna att göra ett upplyst val.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

16. Reglering av politiska partiers lotterier, punkt 11 (S, V, MP)

av Amanda Lind (MP), Lawen Redar (S), Lars Mejern Larsson (S), Ewa Pihl Krabbe (S), Vasiliki Tsouplaki (V), Johan Andersson (S) och Monica Haider (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S) yrkande 43 och avslår motionerna

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 19 och

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Istället för att regeringen tar ansvar för det riskfyllda spelet väljer man att utreda om lotterier för allmännyttiga ändamål ska förbjudas för politiska partier. Detta är en typ av spel med liten risk för osunt spelande och en viktig del av intäkterna för exempelvis idrottsföreningar. När man nu vill begränsa möjligheten för politiska partier att bedriva denna typ av lotteriverksamhet är det en politik tydligt riktad mot Socialdemokraterna, som är det enda parti som har en substantiell inkomst från allmännyttiga lotterier. Genom lagstiftning vill regeringen och Sverigedemokraterna försvåra för det största oppositionspartiet att bedriva politisk verksamhet. Detta är allvarligt och ett tillvägagångssätt som inte hör hemma i välfungerande demokratier. Vi menar att det är viktigt att politiska partier även i fortsättningen ska få bedriva väl reglerade lotterier för att stärka de egna intäkterna och uppmanar regeringen att inte gå vidare med denna utredning.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

17. Vadhållning och matchfixning, punkt 12 (V)

av Vasiliki Tsouplaki (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 3, bifaller delvis motionerna

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 3,

2023/24:1876 av Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 13 och

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 24 och

avslår motion

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 4, 5 och 7.

Ställningstagande

Sedan den stora omläggningen av svensk spelpolitik 2018 har flera mindre justeringar gjorts för att komma åt olicensierat spel och underlätta informationsutbyte mellan olika aktörer på spelmarknaden. För oss i Vänsterpartiet har det varit prioriterat att begränsa avigsidorna av spel om pengar och skydda konsumenterna. Vi har ställt oss bakom de skärpningar som gjorts men har haft fler förslag på området, t.ex. kring skärpta regler för spelreklam, riskklassificering och bättre stöd för den som vill sluta spela. I våra följdmotioner 2022/23:2309 och 2021/22:4629 går det att läsa mer om detta.

Problemet med matchfixning har kunnat växa med den digitala tillgängligheten. I dag är det mycket enkelt att från t.ex. ett asiatiskt spelbolag satsa pengar på en match i Sverige. Med en större marknad med mycket pengar i omlopp lockas även organiserad brottslighet till spel på idrott. Genom att muta eller på annat sätt påverka idrottare eller domare kan man försöka styra utgången av en match eller tävling för att tjäna pengar på vadhållning. Det är också ett sätt att tvätta pengar från annan kriminell verksamhet. Eftersom det är ett internationellt fenomen behövs samarbete över landsgränserna och Europarådet har tagit fram en konvention mot matchfixning, den s.k. Macolinkonventionen. Ett tjugotal länder har skrivit under konventionen och en handfull länder har ratificerat densamma. I nuläget har Sverige endast status som observatör. Det innebär att vi inte får delta i beslutsmöten eller på annat sätt ta aktiv del i viktiga samarbeten. Sverige bör underteckna Macolinkonventionen så att vi kan delta i det internationella samarbetet kring matchfixning.

18. Vadhållning och matchfixning, punkt 12 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 24,
bifaller delvis motionerna

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 3,

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 3 och

2023/24:1876 av Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 13 och
avslår motion

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 4, 5 och 7.

Ställningstagande

Det finns ett alltför utbrett problem med organiserad brottslighet inom pengaspel. Matchfixning förekommer både nationellt och internationellt. För att stärka arbetet mot matchfixning finns sedan ett antal år tillbaka ett internationellt regelverk. Konventionen mot matchfixning (Macolinkonventionen) har tagits fram för att gemensamt skapa verktyg mot den organiserade brottslighet som huserar på spelmarknaden. Sverige har ännu inte skrivit under och än mindre ratificerat konventionen utan har endast status som observatör. Sverige borde arbeta betydligt mer aktivt mot matchfixning och regeringen bör därför ta initiativ till att införa konventionen i svensk lagstiftning.

19. Vadhållning och matchfixning, punkt 12 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1876 av Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP) yrkande 13, bifaller delvis motionerna

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkande 3,

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V) yrkande 3 och

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 24 och avslår motion

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD) yrkandena 1, 2, 4, 5 och 7.

Ställningstagande

Det är bra att regeringen i sin budget för 2024 ökar Spelinspektionens anslag, bl.a. för att Spelinspektionen ska bli en nationell plattform som krävs för att uppfylla kraven i Europarådets konvention om manipulation av resultat inom idrott, den så kallade Macolinkonventionen. Sverige bör ratificera Macolinkonventionen.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

20. Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi, punkt 13 (SD)

av Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 3, 5, 14 och 15, bifaller delvis motionerna

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1 och

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 8 och avslår motionerna

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 6 och 8,

2023/24:2067 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12 och

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Många andra länder har insett e-sportens potential och vad den innebär för såväl ekonomin som utbildning och arbetsmarknad. Sverige har en ledande ställning men ser dock ut att snart bli omsprunget om Sverige inte väljer att tydligare fokusera på branschen och dess möjligheter. Vårt grannland Danmark har likt många andra länder antagit en nationell strategi för att ta vara på e-sportens möjligheter, och Danmark är idag ett av Europas mest framgångsrika e-sportländer och ser ut att vara på god väg att gå om Sverige. Sverige bör likt Danmark anta en nationell strategi för e-sport för att säkerställa att branschen ges den uppmärksamhet och det fokus som behövs för att tillvarata branschens tillväxt och fördelar samt för att säkerställa att Sverige behåller sin starka ställning på området.

Ett e-sportinstitut behöver införas för att Sverige ska kunna behålla sin plats som världsledande. Syftet med institutet blir dels att marknadsföra det svenska e-sportundret utomlands, dels att tillsätta ett e-sportråd för att säkerställa den konstnärliga friheten inom utvecklingen av framtida spel. Tillsammans med Polismyndigheten säkerställer institutet att e-sportens baksidor beaktas och att det finns kunskaper om desamma i exempelvis Polismyndighetens arbete mot onlinebedrägerier. Ambitionen för ett institut är även att vara en brygga mellan den svenska dataspels-branschen och staten samt arbeta för att synliggöra eventuella hinder för att utveckla sin verksamhet som branschen möter, så att dessa hinder kan arbetas bort. Det kan även hjälpa branschen att samarbeta med andra kulturella näringar och kulturområden. På så vis vill vi att institutet

aktivt ska arbeta för att främja den svenska dataspelsindustrin i stort och kunna vara en stödfunktion för branschen i kultur- och näringsfrågor. Vi vill att infrastrukturen för hela spelutvecklingen ska finnas i Sverige och att vi ska vara långsiktigt världsledande. Det innebär att vi ska ha världens skickligaste programmerare, spelmanusförfattare, grafiker och tonsättare för detta.

När spel blir populära och lägger stora delar av världen under sina fötter följer andra utvecklare av naturliga skäl efter. Spelen blir alltmer lika varandra och mångfalden minskar. Vi föreslår därför att man utreder möjligheten att införa ett e-sportråd. Spelutvecklare med nya idéer presenterar sin idé för rådet, som i sin tur fattar beslut och beviljar ekonomiska bidrag för att utvecklaren ska ges möjlighet att tänka nytt utan att behöva oroa sig för ekonomin. Målgruppen är med fördel fristående programmerare och spelutvecklare utan koppling till redan etablerade spelutvecklare.

Ovan nämnda e-sportråd och spelinstitut bör i sin verksamhet uppmuntra speltillverkare att skapa spel som i sin tur bidrar till fysisk aktivitet och rörelse. Vi menar att e-sport kan bidra till att man blir mer fysiskt aktiv om man uppmuntras till det i de spel man spelar men också när man förstår att hälsoperspektivet är viktigt om man som spelare vill nå framgång.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

21. Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi, punkt 13 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkandena 5 och 8,
bifaller delvis motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 3 och 5 samt

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 1 och
avslår motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 14 och 15,

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 6 och 8 samt

2023/24:2067 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

Spelbranschen lider ofta av att bli sammanblandad med den bransch som sysslar med pengaspel. Det är en av anledningarna till att spelutvecklare har svårt att få det näringspolitiska stöd som andra branscher redan får. Trots det

har svenska spelstudior lyckats otroligt bra i den internationella konkurrensen och exporterar varje år för mångmiljardbelopp. Nu börjar andra länder komma ikapp. Det har inrättats strategier och institut. Spelbranscher runt om i världen får statliga stöd likt filmindustrin och stora satsningar görs i våra grannländer för att attrahera kompetens. Sverige har ingenting av detta. Det är dags för den svenska näringslivspolitikerna att vakna. Att inrätta en nationell strategi för spelande och spelbranschen är ett första steg. Det skulle legitimera branschen och öppna dörrar till forskningsmedel och annat från utomstående aktörer. Även ett nationellt spelinstitut likt det i Danmark vore välkommet. Dessutom behöver spelbranschen få tillgång till samma möjligheter kring finansiering och exportkunnande som andra delar av näringslivet har.

22. Nationellt spelinstitut och nationell spelstrategi, punkt 13 (MP)

av Amanda Lind (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 1 och 6,
bifaller delvis motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 3 och
2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 8 och
avslår motionerna

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkandena 5, 14 och 15,
2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 8,
2023/24:2067 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 12 och
2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Sverige brukar räknas som ett av världens tio främsta länder inom spelutveckling. Men spelindustrin har växt upp som en maskros genom asfalten utan någon nationell strategi eller större offentliga satsningar. Så beskrivs Sverige i rapporten Kraftsamling Dataspelsbranschen, utgiven av Rise i januari 2023.

Dataspelsbranschen omsätter stora summor pengar – över 27 miljarder kronor i Sverige, i samma storlek som exporten av järnmalm. Branschen sysselsätter över 8 000 personer och det finns över 800 spelföretag, de flesta småföretag. Svenska spel som Minecraft vinner mark världen över. Dataspelsbranschen beskriver det samtidigt som att Sverige nu halkar efter.

Andra länder lanserar strategier och satsar stort på olika slags stödsystem. Sverige bör vårda det guldägg man har och ta fram en nationell strategi för dataspel.

Norge lanserade 2019 en dataspelesstrategi som nu är under revidering, och som kan utgöra inspiration. Inom ramen för en svensk nationell strategi kan frågor som stödsystem, kompetensförsörjning, tillgänglighetsfrågor, breddat deltagande samt möjlighet för barn och unga att komma i kontakt med spelskapande hanteras.

Jag anser att spelkultur innefattar ett kreativt skapande. Till exempel är skapandet av digitala spel en komplex kombination av ingenjörskonst, bildkonst, berättarkonst, teater, musik och film – allkonstverk som inbjuder till upplevelser och medskapande. Spelkultur innefattar också civilsamhället kring själva spelhobbyn – en av Sveriges mest populära fritidssysselsättningar. Och det innefattar upplevelserna och de kreativa näringar som vuxit upp runt detta med festivaler och konvent, strömmade kanaler och konst samt musik och kommunikation. Jag vill stärka ungdomsorganisationerna vilket ger Sverok bättre förutsättningar. Jag menar också att det är viktigt att det offentliga stödjer initiativ för en mer jämställd och öppen spelkultur.

Vad som ovan anförts bör riksdagen ge regeringen till känna.

23. Prispengar i e-sport och förströelsespel, punkt 14 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C) yrkande 4.

Ställningstagande

Det finns ett problem där både e-sport och förströelsespel baserade på skicklighet, exempelvis flipperspel, hamnar i en gråzon. Det handlar om möjligheten att betala ut prispengar till deltagare i ett evenemang. Eftersom båda typerna av spel hamnar under spellagen finns det en risk att de klassas som lyckobaserade och inte skicklighetsbaserade och att det därmed skulle vara olagligt att betala ut prispengar till de som är framgångsrika i tävlingar. Den som sett resultatlistan i flipperspels-SM eller i e-sportevenemang vet att ingetdera handlar om tur. Det är därför viktigt att regeringen klargör att dessa spel ska ha möjlighet att betala ut prispengar. Vissa gör det redan idag, eftersom någon rättslig prövning inte skett, men Spelinspektionen har gett

tveksamma svar vid frågor. Det vore helt förödande om svenska e-sport-evenemang, som är bland de största i världen, inte skulle få dela ut prispengar. Det är därför mycket angeläget att regeringen snarast återkommer med ett förtydligande av lagstiftningen på området.

Särskilt yttrande

Motioner som bereds förenklat, punkt 15 (SD)

Alexander Christiansson (SD), Jonas Andersson (SD), Runar Filper (SD) och Victoria Tiblom (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt förslag i kommittémotioner som finns i bilaga 3. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstagandena som gjorts av företrädare för vårt parti i motsvarande frågor i bl.a. betänkande 2022/23:KrU7. Vi vidhåller de synpunkter som förts fram men avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2023/24:53 Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i spellagen (2018:1138).

Följdmotionerna

2023/24:2803 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag om hur de allmännyttiga lotteriernas administrativa kostnader kopplade till licensförfarandet ska minska och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2812 av Rickard Nordin m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydlig avsändare på lotterier för allmännyttiga ändamål och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantagen för restaurangkasinon inom licenspliktig spelverksamhet ska upphöra och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa upp hur väl de nya delarna i lagstiftningen har fungerat och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:236 av Fredrik Lindahl (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att utreda en reglering avseende lootlådor samt andra lotteriliknande moment inom dataspel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:348 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta en nationell strategi för e-sport och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett spelinstitut och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att inrätta ett e-sportråd och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hälsoperspektivet och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta folkhälsoperspektivet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:354 av Angelika Bengtsson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta frågan på allvar och utreda möjligheten att höja straffsatserna för mutbrott och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör prioritera ett nordiskt samarbete i förebyggande syfte för att motverka matchfixning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska skriva under Europarådets Macolinkonvention och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter eller organisationer bör bistå Riksidrottsförbundet i att utbilda idrottsföreningar samt idrottsledare i matchfixning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett Wada för matchfixning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om spelstopp och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:413 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka skriftlighetskravet till att också gälla telefonförsäljning av lotter och spel och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inga undantag ska göras för partier eller bolag och föreningar som ägs av politiska partier gällande försäljning av lotter och spel och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lotter och spel inte ska kunna säljas på kredit och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:467 av Jonas Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att en utvärdering av licenssystemet genomförs fem år efter införandet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta skrivningarna i motionen avseende marknadsföring av spel och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en enhetlig bonusreglering och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över vilka åtgärder som behövs för att uppnå kanaliseringmålet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att spelbolag ska få erhålla fler uppgifter om kunders ekonomi och hälsa och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över vilka åtgärder som behöver vidtas för att förbättra Spelpaus.se och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder som bidrar till att stärka konsumentskyddet, i synnerhet för minderåriga personer, i förhållande till fenomenet med lootlådar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör beakta skrivningarna i motionen avseende medel till allmännyttiga ändamål och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att politiska partier samt föreningar och bolag som ägs av politiska partier inte ska räknas in i undantaget i spellagen som medger att dessa får bedriva lotteriverksamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att inte tillåta undantag från förbudet mot att erbjuda spel på kredit och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att det statliga engagemanget i ATG, inklusive den statliga styrelserepresentationen i bolaget, ska upphöra och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att säkerställa en långsiktig och tryggad finansiering för hästsporten och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:784 av Per-Arne Håkansson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över en reglering av lootboxar i dataspel för minderåriga och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:987 av Vasiliki Tsouplaki m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör underteckna Macolinkonventionen så att vi kan delta i det internationella samarbetet kring matchfixning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1633 av Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa flipperspelslagen och kvittokraven på arkadspel och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1662 av Alexandra Völker (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att Spelinspektionen får ett utökat mandat att fungera som en samordnande part för att stärka och utöka dialogen med aktörerna på spelmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1876 av Amanda Lind och Jacob Risberg (båda MP):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ratificering av Macolinkonventionen och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:1884 av Amanda Lind m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för dataspel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att reglera vilseledande metoder i spel och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stödja initiativ för en mer jämställd och öppen spelkultur och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för att inrätta ett institut för kulturella och kreativa näringar, för främjande av spel, musik, film samt andra kulturella och kreativa branscher, och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2067 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att bredda begreppet e-sport som kultur och officiell sport och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2294 av Richard Jomshof (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning med målet att komma till rätta med det illegala gatuspelet och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2463 av Alireza Akhondi m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör utreda hur lotterier och speltjänster kan omfattas av distansavtalslagen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2023/24:2483 av Catarina Deremar m.fl. (C):

21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla allmännyttiga lotterier ska behandlas lika oaktat huvudman och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydlig avsändare på lotterier för allmännyttiga ändamål och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undantagen för restaurangkasinon inom licenspliktig spelverksamhet ska upphöra och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa konventionen mot matchfixning (Macolinkonventionen) i svensk lagstiftning och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2686 av Lawen Redar m.fl. (S):

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om spel och e-sport och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om spelpolitik och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om lotterier för allmännyttiga ändamål och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kommunikation kring riskspelande och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2736 av Rickard Nordin (C):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klargöra möjligheten att betala ut prispengar i e-sport och förströelsespel som är baserade på skicklighet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta vara på kompetensen i spelbranschen och överföra den till andra sektorer i samhället och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att upprätta en nationell spelstrategi och ett nationellt spelinstitut och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i spellagen
(2018:1138)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om spellagen (2018:1138)

dels att 17 kap. 5 § och 18 kap. 21 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken till 14 kap. ska lyda ”Spelansvar och konsumentskydd”,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 14 kap. 18 och 19 §§ och 18 kap. 21 a §, och närmast före 14 kap. 18 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.***Telefonförsäljning******18 §***

Om en licenshavare på eget initiativ kontaktar en konsument via telefon i syfte att ingå ett distansavtal om spel enligt denna lag, ska konsumenten i början av samtalet informeras om licenshavarens identitet, syftet med samtalet och namnet på den person som är i kontakt med konsumenten och hans eller hennes relation till licenshavaren.

Med distansavtal avses detsamma som i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler.

19 §

Om ett avtal ska ingås till följd av en sådan kontakt som avses i 18 § första stycket, ska licenshavaren bekräfta sitt anbud i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Ett avtal ingås genom att konsumenten efter samtalet skriftligen

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/2177.

accepterar licenshavarens anbud. Ett avtal som inte har ingåtts på detta sätt är ogiltigt och konsumenten är då inte skyldig att betala för något spel. Konsumenten ska informeras om detta i licenshavarens bekräftelse av anbudet.

17 kap.

5 §²

En licenshavare får behandla personuppgifter om det är nödvändigt för att enligt denna lag och föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen

1. kontrollera spelarens identitet och ålder,
2. upprätta spelkonton och fullgöra licenshavarens skyldigheter gentemot spelaren i fråga om spelkonton,
3. kontrollera att spelaren följer de villkor och regler som gäller för varje spel,
4. granska spelet i syfte att upptäcka fusk, bedrägeri och annan brottslig verksamhet,
5. kontrollera och rapportera avvikande spelmönster och misstankar om manipulation av resultat inom sport med avseende på vadhållning,
6. granska och analysera uppgifter från upprättade spelarprofiler och varje spelares spelbeteende för att kunna vidta spelansvarsåtgärder,
6. granska och analysera uppgifter från upprättade spelarprofiler och varje spelares spelbeteende, sådana uppgifter om hälsa som spelaren själv lämnar till licenshavaren och uppgifter om spelarens ekonomi för att kunna vidta spelansvarsåtgärder och även i övrigt motverka sådant överdrivet spelande som avses i 14 kap. 1 §,
7. genomföra självavstängning av spelare samt hantera uppgifter från spelmyndigheten avseende det nationella självavstängningsregistret, och
8. kontrollera och rapportera om spelaren deltagit i vadhållning i strid med idrottens regelverk om matchfixning.

18 kap.

21 §

Vid ingripande enligt 18–20 §§ ska 7 kap. 13–24 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism tillämpas.

Vid ingripande enligt 18–20 §§ ska 7 kap. 13 och 17–24 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism tillämpas.

21 a §

En sanktionsavgift vid ingripande enligt 18–20 §§ ska uppgå till

² Senaste lydelse 2023:309.

lägst 5 000 kronor och som högst till det högsta av

1. tio procent av tillhandahållarens omsättning det närmast föregående räkenskapsåret beräknat i enlighet med vad som anges i 19 kap. 13 § andra och tredje styckena,

2. två gånger den vinst som tillhandahållaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller

3. ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.

När sanktionsavgiftens storlek fastställs, ska särskild hänsyn tas till sådana omständigheter som anges i 7 kap. 13 och 16 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Avgiften tillfaller staten.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 april 2024.
 2. De nya bestämmelserna i 18 kap. 21 a § tillämpas inte på överträdelser som har skett före ikraftträdandet.
 3. För överträdelser som har skett före ikraftträdandet gäller 18 kap. 21 § i den äldre lydelsen.

BILAGA 3

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
15. Motioner som bereds förenklat		
2023/24:467	Jonas Andersson m.fl. (SD)	11 och 12
2023/24:1633	Rickard Nordin och Niels Paarup-Petersen (båda C)	8
2023/24:2294	Richard Jomshof (SD)	

BILAGA 4

Civilutskottets yttrande 2023/24:CU3y

Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har gett civilutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2023/24:53 Åtgärder för att stärka konsumentskyddet och bekämpa kriminell verksamhet i samband med spel om pengar och eventuella följdmotioner i de delar som berör civilutskottets beredningsområde.

Civilutskottet begränsar sitt yttrande över propositionen till förslaget att införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel. Civilutskottet föreslår att kulturutskottet tillstyrker regeringens lagförslag i berörda delar.

Vidare delar civilutskottet regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivanden om en utvidgning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning får anses tillgodosedda genom förslagen i propositionen.

Civilutskottet har överlämnat två motionsyrkanden från den allmänna motionstiden till kulturutskottet som med fördel kan behandlas tillsammans med propositionen. Civilutskottet föreslår att kulturutskottet avstyrker motionsyrkandena.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Ett avtal som ingås per telefon utan att parterna träffas är ett s.k. distansavtal. Bestämmelser om distansavtal finns i lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler (distansavtalslagen). Lagen är tillämplig på distansavtal mellan en näringsidkare och en konsument. Den 1 september 2018 infördes ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning i 2 kap. 3 a § distansavtalslagen. Skriftlighetskravet innebär att det inte längre är möjligt att ingå ett distansavtal muntligen när näringsidkaren på eget initiativ kontaktar konsumenten via telefon. För att ett avtal ska ingås krävs att konsumenten efter telefonsamtalet skriftligen accepterar näringsidkarens anbud (prop. 2017/18:129 s. 43–46). Skriftlighetskravet gäller endast för de varor och tjänster som omfattas av distansavtalslagen. Detta innebär att bl.a. spel om pengar inte omfattas av kravet (jfr prop. 2017/18:129 s. 27).

Riksdagens tillkännagivanden

I det ovannämnda lagstiftningsärendet från 2018 om att införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning beslutade riksdagen även, på civilutskottets förslag, om ett tillkännagivande om att regeringen borde påbörja ett arbete med att utreda om ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning till konsumenter bör gälla för ytterligare varor och tjänster som bl.a. lotterier och paketresor och återkomma med förslag (bet. 2017/18:CU36, rskr. 2017/18:404).

Riksdagen beslutade även våren 2021, i enlighet med civilutskottets förslag, om ett tillkännagivande om att det i arbetet med frågan om en utvidgning av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning särskilt bör uppmärksammas hur telefonförsäljning av lotter och andra spel till konsumenter kan omfattas av ett skriftlighetskrav (bet. 2020/21:CU12, rskr. 2020/21:266).

Genom förslagen i propositionen anser regeringen att riksdagens tillkännagivanden får anses tillgodosedda och att tillkännagivandena därmed är slutbehandlade.

Propositionen

I propositionen föreslår regeringen bl.a. att det i spellagen (2018:1138) ska införas ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel. Licenshavare som på eget initiativ kontaktar en konsument via telefon i syfte att ingå ett distansavtal om spel om pengar eller pengars värde ska i början av samtalet informera konsumenten om licenshavarens identitet, syftet med samtalet och

namnet på den person som är i kontakt med konsumenten och hans eller hennes relation till licenshavaren.

Om ett avtal ska ingås till följd av en sådan kontakt, ska licenshavaren bekräfta sitt anbud i en handling eller i någon annan läsbar och varaktig form som är tillgänglig för konsumenten.

Ett avtal ska ingås genom att konsumenten efter samtalet skriftligen accepterar licenshavarens anbud. Ett avtal som inte har ingåtts på detta sätt ska vara ogiltigt, och konsumenten ska då inte vara skyldig att betala för något spel. Konsumenten ska informeras om detta i licenshavarens bekräftelse av anbudet. Det föreslagna skriftlighetskravet motsvarar skriftlighetskravet i distansavtalslagen. Förslaget syftar inte till att införa övriga krav på avtal som finns i distansavtalslagen.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2024.

Regeringen anför bl.a. följande skäl för förslaget (prop. s. 24 f.).

Spel om pengar är, som *Kronofogdemyndigheten* konstaterar, särskilt lockande för konsumenter, inte minst för särskilt sårbara grupper. Överdrivet spelande kan vidare leda till negativa konsekvenser både för konsumenten själv och för dennes anhöriga, och i ett längre perspektiv även för samhället i stort. Den enda speltjänst som säljs per telefon är lotterier som tillhandahålls av ideella organisationer. Även om telefonförsäljningen på spelområdet är liten och antalet tvister om avtal som har träffats genom telefonförsäljning är få, finns det starka skäl att ge svaga grupper det skydd som de behöver. Som *Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst* konstaterar kan ett felaktigt ingånget avtal om lotterier få stora konsekvenser för ekonomiskt svaga hushåll. Att det, som *Konsumentverket* konstaterar, förekommer påträngande telefonförsäljning, och att oförberedda konsumenter under samtalet inte fullt ut förstår att de ingår avtal eller annars förmår freda sig och säga nej till erbjudanden, är enligt regeringen ett problem som bör tas på allvar. Det finns därför anledning att se över skyddet för konsumenterna vid telefonförsäljning. Ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel om pengar skulle enligt regeringen stärka konsumentskyddet även på spelmarknaden, och därmed ligga i linje med vad som anges i det riksdagsbundna målet för spelområdet om ett starkt konsumentskydd. Det skulle även, i likhet med vad *ARN* konstaterar, kunna minska risken för tvister om sådana avtal.

En annan del av det riksdagsbundna målet är att spelmarknaden ska ge goda förutsättningar för allmännyttig ideell verksamhet att erhålla finansiering genom intäkter från spel. Licenshavare för allmännyttigt spel bör således även framöver ha möjlighet att bedriva konkurrenskraftig verksamhet med hjälp av telefonförsäljning. Det är samtidigt viktigt att konsumenter har möjlighet att fatta välgrundade beslut i samband med sådan försäljning. Utgångspunkten med ett skriftlighetskrav är att skapa förutsättningar för en välfungerande marknad där det råder bättre balans mellan konsumenters och licenshavares intressen. Regeringen har i budgetpropositionen för 2024 uttalat att förtroendet för spelmarknaden behöver öka (prop. 2023/24:1 utg.omr. 17 avsnitt 18). Ett skriftlighetskrav är en åtgärd som kan bidra till att förstärka förtroendet för spelmarknaden i stort.

Ett formkrav vid telefonförsäljning av spel skulle visserligen innebära att det blir något krångligare att ingå avtal. Om avtalet inte kan ingås under telefonsamtalet, utan kräver en aktiv åtgärd från konsumenten, finns det en

risk för att en del av köpen inte fullföljs. Denna risk ska dock inte överdrivas. Eftersom telefonförsäljning är ett område med betydande problem ur ett konsumentskyddsperspektiv skulle ett skriftligt formkrav kunna leda till att konsumenten får så fullständig information som möjligt om ett avtals innebörd. Det skulle också leda till större klarhet i bevishänseende för parterna om att avtal har ingåtts och vad som gäller mellan dem. Ett skriftlighetskrav skulle inte minst tydliggöra att ansvaret för att agera vid oklarheter kring ett avtal inte kan läggas över på konsumenten. Det bedöms inte vara rimligt att konsumenter, som inte själva har tagit initiativ till telefonsamtalet, ska riskera att hamna i en sådan situation.

Mot denna bakgrund bör det enligt regeringen, till skillnad från vad bl.a. *Lunds universitet* och *Spelbranschens riksorganisation* anser, införas ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel om pengar. Eftersom distansavtalslagen inte omfattar spel om pengar bedömer regeringen, till skillnad från *Kammarrätten i Jönköping*, att regleringen inte bör placeras i den lagen. Regleringen bör i stället placeras i 14 kap. spellagen, som bl.a. reglerar licenshavarnas skyldigheter att vidta spelansvarsåtgärder, hur spelen får utformas och vilken information om spelet som ska hållas tillgänglig för spelare och myndigheter.

Genom att göra skriftlighetskravet till en del av spellagstiftningen ges vidare möjlighet för Spelinspektionen att ingripa vid eventuella överträdelser, t.ex. genom att meddela förelägganden eller varningar enligt de förfaranderegler som anges i 18 kap. 12 § spellagen.

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:413 yrkande 18 föreslår Mikael Eskilander m.fl. (SD) ett tillkännagivande om att utöka skriftlighetskravet vid telefonförsäljning till att även gälla lotter och andra spel. Motionärerna anför bl.a. att telefonförsäljning av lotter och spel i sig självt innebär en påträngande och aggressiv försäljning. Genom skriftliga avtal skulle tryggheten i samband med köp öka för konsumenten. Motionärerna hänvisar till riksdagens tillkännagivanden och anser att regeringen på ett bättre sätt och mer skyndsamt behöver agera för konsumenternas trygghet när det gäller telefonförsäljning.

Alireza Akhondi m.fl. (C) anför i kommittémotion 2023/24:2463 att argumenten för att lotterier och speltjänster ska undantas från ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning är svaga. Riksdagen har för flera år sedan riktat ett tillkännagivande till regeringen om att bl.a. utreda om även lotterier bör omfattas av ett skriftlighetskrav. Motionärerna anser att regeringen skyndsamt bör återkomma med ett lagförslag om hur även lotterier och andra speltjänster kan omfattas av distansavtalslagen och därmed även av skriftlighetskravet vid telefonförsäljning. Ett tillkännagivande föreslås i enlighet med detta (yrkande 9).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag om att införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel.

Sedan den 1 september 2018 gäller ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av varor och tjänster som omfattas av distansavtalslagen. Som civilutskottet tidigare framhållit är det viktigt att ytterligare förstärka konsumentskyddet vid telefonförsäljning och begränsa de negativa konsekvenserna av spelande (se bet. 2020/21:CU12).

Även om telefonförsäljningen på spelområdet är liten och antalet tvister om avtal som har träffats genom telefonförsäljning är få finns det, som regeringen anför, starka skäl att ge svaga grupper det skydd som de behöver. Att det förekommer påträngande telefonförsäljning, och att oförberedda konsumenter under samtalet inte fullt ut förstår att de ingår avtal eller annars förmår freda sig och säga nej till erbjudanden, är ett problem som bör tas på allvar. Civilutskottet instämmer i regeringens bedömning att ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel om pengar skulle stärka konsumentskyddet även på spelmarknaden, och därmed ligga i linje med vad som anges i det riksdagsbundna målet för spelområdet om ett starkt konsumentskydd. Genom ett skriftlighetskrav skapas förutsättningar för en välfungerande marknad där det råder bättre balans mellan konsumenters och licenshavares intressen. Civilutskottet delar vidare regeringens bedömning att regleringen av skriftlighetskravet bör placeras i spellagen.

Sammanfattningsvis anser således civilutskottet att kulturutskottet ska tillstyrka regeringens förslag att i spellagen införa ett skriftlighetskrav vid telefonförsäljning av spel.

Civilutskottet har överlämnat motionerna 2023/24:413 (SD) yrkande 18 och 2023/24:2463 (C) yrkande 9, som väckts under den allmänna motionstiden, till kulturutskottet eftersom de med fördel kan behandlas tillsammans med propositionen. Genom förslagen i propositionen får motionsyrkandena i huvudsak anses tillgodosedda. Under förutsättning att kulturutskottet tar emot yrkandena föreslår civilutskottet därför att dessa yrkanden avstyrks.

Slutligen delar civilutskottet regeringens bedömning att riksdagens tillkännagivanden får anses tillgodosedda genom förslagen i propositionen.

Stockholm den 15 februari 2024

På civilutskottets vägnar

Mikael Eskilandersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mikael Eskilandersson (SD), Jennie Nilsson (S), David Josefsson (M), Leif Nysmed (S), Roger Hedlund (SD), Laila Naraghi (S), Lars Beckman (M), Denis Begic (S), Martin Westmont (SD), Anna-Belle Strömberg (S), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C), Björn Tidland (SD), Katarina Luhr (MP), Jakob Olofsgård (L), Andreas Lennkvist Manriquez (V) och Anna Vedin (M).